

vergadering **C199**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding

van 18 april 2023

INHOUD

INTERPELLATIE van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het crisis- en investeringsplan voor de jeugdhulp – 14 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van de leerlingenbevraging 2021-2022 door het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs – 2023 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het nieuwe onderzoek van het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs over gebruik bij jongeren – 2051 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de recente steekproef van het Consortium Tabak – 2068 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het nieuwe interfederale alcoholplan – 2192 (2022-2023)	17
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van de grote gezinsenquête van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 2070 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vaststellingen uit de gezinsenquête van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 2072 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van de gezinsenquête van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 2078 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van de gezinsenquête – 2097 (2022-2023)	27
VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de evaluatie van het Vlaams actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid – 2089 (2022-2023)	34

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de lichte daling van de vaccinatiegraad bij kinderen en daaraan gekoppelde acties – 2094 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de lagere vaccinatiegraad bij baby's – 2113 (2022-2023)	36
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitbetaling van de gezinsbijslag – 2137 (2022-2023)	39
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de organisatie van buitenschoolse activiteiten voor kinderen – 2172 (2022-2023)	43
VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het vervroegd uitwerken van het actieplan 'Vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg' – 2189 (2022-2023)	45
VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het jaarverslag 2022 van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding – 2213 (2022-2023)	47
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpassingen aan de berekening voor het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood voor bewoners van woonzorgcentra – 2123 (2022-2023)	50
VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over vrouwelijke zedendelinquenten – 2263 (2022-2023)	52

INTERPELLATIE van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het crisis- en investeringsplan voor de jeugdhulp – 14 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, op 31 maart communiceerde u over uw crisis- en investeringsplan voor de jeugdhulp. U hebt dat op de tafel van de Vlaamse Regering gelegd. Op eerdere vragen antwoordde u dat u dat voornemen had, recent nog naar aanleiding van de actuele vraag van collega Rousseau.

Het gaat om een aantal maatregelen op korte termijn en enkele op middellange termijn. Het gaat om een aantal maatregelen die u nu kunt nemen en een aantal maatregelen waarvan ik begrijp dat die er in de toekomst aankomen. In totaal wordt 100 miljoen euro uitgetrokken.

Ik heb daarin gelezen dat het vooral gaat om het versterken van crisismeldpunten, het toevoegen van begeleiding wanneer er wordt voorzien in crisisopvang, waardoor meer met de thuiscontext zou worden gewerkt, het uitbreiden van een aantal 'één gezin - één plan'-begeleidingen, en het voorzien van extra budget voor residentiële voorzieningen die ook willen inzetten op gezinsondersteuning.

Voor alle duidelijkheid: de initiatieven die u neemt, kunnen wij met Vooruit zeker steunen. Er zijn een aantal zeer zinvolle maatregelen. Maar toch roept het plan op dit moment nog een aantal vragen op bij ons.

U hebt het plan op de tafel van de regering gelegd, maar in het overzichtje dat bij ons toekomt met de agenda en de beslissingen van de Vlaamse Regering, vond ik dat niet onmiddellijk terug. Betekent dat dat het niet is goedgekeurd of dat er akte van is genomen? Wat is dan de huidige status van het document?

Zullen met dit plan alle kinderen die zich in een verontrustende thuissituatie en in een onveilige thuiscontext bevinden en die nood hebben aan residentiële opvang, en voor wie het weliswaar misschien helpend kan zijn dat er aan huis hulp wordt geboden, maar voor wie dat tegelijk als onvoldoende wordt ervaren, nu wel een plaats krijgen? Of is mijn indruk juist dat er toch iets minder wordt ingezet op dat residentiële luik dan misschien nodig?

Er is aan de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) gevraagd om hun aantal plaatsen in de crisisopvang voor gezinnen op korte termijn uit te breiden voor crisissituaties binnen de jeugdhulp. Dat is natuurlijk een goed idee, maar is dat nieuw beleid met nieuw budget, of gaat het ten koste van de bestaande werking en wordt er een soort prioriteitsgroep ingeschoven in de bestaande werking? Dat gaat dan toch om een redelijk verschil.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het is goed dat u de vraag stelt, collega Van den Bossche. Het klopt dat u geen spoor van een document gevonden hebt na de ministerraad. Dat is absoluut juist. Hoe komt dat? Ik ben met een plan naar de regering gegaan. Dat is ook goedgekeurd door de regering: akteneming en goedkeuring. Je zou zo'n plan kunnen omzetten in een conceptnota, maar dat kan alleen maar als er geen budgettaire consequenties zijn. Hier zijn er natuurlijk wel budgettaire consequenties, waardoor het plan meegenomen wordt in de budgetcontrole en je de formele goedkeuring ervan pas kunt hebben via de budgetcontrole en dus via het parlement.

Ik heb wel toelating gekregen van de regering om een communicatie te doen, omdat we de maatregelen onmiddellijk operationeel willen maken, vandaar dus de veeleer ongebruikelijke werkwijze – ik ben daar heel open in – om inderdaad die communicatie te doen. Ik zal proberen u zo specifiek mogelijk uit te leggen wat er allemaal in zit en welke budgetten ervoor voorzien worden, maar u zult het ook allemaal terugvinden in de budgetcontrole. Dat is dus de reden waarom het geen formeel geagendeerde nota was.

Wat is de oorsprong, collega Van den Bossche? U weet dat we begin dit jaar een taskforce hebben samengeroepen om maatregelen voor de jeugdhulp voor te stellen. Ik heb daar een paar weken geleden in de plenaire vergadering nog een actuele vraag over gekregen van collega Rousseau. Collega Vaneekhout heeft daar ook al vragen over gesteld. Ik heb toen in de plenaire zitting heel veel steun gehad, ook van collega's uit de meerderheid, om hier extra maatregelen te nemen.

Nadat we die gesprekken met de taskforce hebben gehad, ben ik met een aantal voorstellen naar de regering gestapt. Die voorstellen zijn op 31 maart besproken en aanvaard. Er is ook een brede consensus dat we moeten ingrijpen.

Ik ga met plezier in op de voorstellen. We zetten 30,8 miljoen euro in uit het uitbreidingsbeleid jeugdhulp, 48 miljoen euro vanuit het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) voor kinderen en jongen met een handicap, 2 miljoen euro vanuit het uitbreidingsbeleid geestelijke gezondheidszorg en 20,3 miljoen euro eenmalige middelen. Ik wil hier geen begrotingsbespreking aan wijden, collega's, maar ik geef gewoon maar mee hoe we aan die 101,1 miljoen euro komen. De uitbreidingsmiddelen zijn uiteraard recurrente middelen. Die hebben betrekking op 2023 en 2024. De eenmalige middelen zijn bedoeld voor dit jaar, dus nog voor 2023.

Wat zit daar allemaal in? Er zijn drie grote luiken. Eerst en vooral gaat het om het versterken van de crisisjeugdhulp op korte termijn. Twee: een duurzame versterking van de hulpverlening in een beweging naar een meer geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid. En drie: een aantal administratieve vereenvoudigingen, die ook in de taskforce gesuggereerd zijn.

Ik start met de korte termijn. We hebben ondertussen al samengezeten met de CAW's en met de collega's van onze administratie, om een en ander concreet te operationaliseren. Ik luister ook graag naar jullie input, die nog gegeven zal worden.

Waar staan we nu? Eerst en vooral willen we de crisismeldpunten min 18 jaar gaan versterken. U kon dat ook al lezen in het persbericht. Daar wordt 1 miljoen euro voor voorzien. De bedoeling is dat de crisismeldpunten tot 1200 extra oproepen zullen kunnen verwerken. Heel velen onder jullie hebben al gevraagd om de crisismeldpunten te versterken. Daar gaan we nu in alle provincies op in.

Ten tweede: het versterken van de crisisopvang en de begeleiding. Hoe doen we dat? Het eerste is voor mij zeer belangrijk. Aan elk verzekerd crisisbed willen we een crisisbegeleiding koppelen, zowel vanuit de expertise verontrusting als vanuit de expertise handicap. Dat is misschien nieuw voor sommige collega's. Op uitdrukkelijk verzoek van de sector hebben we de sector jongeren met een handicap expliciet meegenomen. Je kunt niet zeggen van die groepen dat er evenveel verontrustende situaties zijn bij jongeren met een handicap, dus we moeten dat echt meer geïntegreerd gaan bekijken, allemaal samen. Zowel vanuit de expertise verontrusting als vanuit de expertise handicap willen we dat er aan elk verzekerd bed ook een begeleiding is. Het gaat om een veertigtal bedden, waarvoor vandaag enkel opvang, maar geen begeleiding voorzien is. Dat betekent dat kinderen daardoor vandaag veel te lang in die crisisopvang blijven. En dat zet ook druk op het systeem. Als je rekent dat een crisisbegeleiding maximaal een maand duurt, dan

kun je hier een vierhonderdtal extra begeleidingen mee verzekeren op jaarbasis. We trekken daar 3,6 miljoen euro voor uit. Dat zijn uiteraard recurrente middelen.

Het tweede luikje bij crisisopvang en begeleiding gaat over het operationaliseren van de crisisbegeleiding en de crisisopvang met expertise handicap. Aan de voorzieningen VAPH vragen we om extra verzekerde capaciteit te voorzien. Het gaat hier ook over veertig bedden met daarbij horende begeleiding, waarin we recurrent 5,6 miljoen euro investeren.

Ten derde gaat het over het duurzaam inbedden van crisisbegeleidingen. We hadden al beslist om de crisisbegeleiding te versterken. Vanaf 2024 wordt 1 miljoen euro, dat we vandaag projectmatig inzetten, recurrent gemaakt. We geven nu zekerheid zodat de mensen niet zouden denken dat ze volgend jaar het geld opnieuw kwijt zijn. Vandaar dat we het nu zeker maken.

Het vierde luikje gaat over interventies met vrijwilligers. We willen die in kaart brengen en extra ondersteunen. In de taskforce werd aangegeven dat er ook in het minder formele circuit heel wat mogelijkheden liggen om bij crisissen gezinnen te ondersteunen. We voorzien hier in een budget van 2 miljoen euro om het informele netwerk sterker te maken, zoals de taskforce vraagt.

Er komt ook extra crisisopvang voor gezinnen. De CAW's organiseren vandaag al opvang voor gezinnen in nood. We hebben hen gevraagd om die opvang op korte termijn ook te linken aan vragen van de crisismeldpunten. We voorzien hier een budget van 1 miljoen euro. Na twee jaar zal deze aanpak worden geëvalueerd.

De vraag om te investeren in expertise handicap was een van de meest opvallende vragen, die zowel vanuit de crisismeldpunten, als vanuit de toegangspoort en vanuit de magistraten kwam. Ook het idee om niet enkel formele hulp, maar ook de mogelijkheden van meer informele hulp te exploreren, kwam als idee sterk naar voor.

Dat wat de tweede rubriek betreft: het versterken van de crisisopvang en de crisisbegeleiding.

Bij de korte termijn is er ook het versterken van partnerschappen in functie van de doorstroom en uitstroom van jongeren.

Een groot probleem is dat crisismeldpunten na de 'crisisbegeleiding' te weinig mogelijkheden hebben om vervolghulp te installeren. Collega Van den Bossche, u hebt het er zelf ook al over gehad. Daardoor is het dikwijls 'terug naar af', waarbij kinderen enkele weken later opnieuw in een crisissituatie belanden. We moeten daarop ingrijpen en we doen dat op vier manieren.

Eerst en vooral wil men de outreachende begeleiding van ouders versterken. In vele gevallen hebben ook de ouders meer ondersteuning nodig om het voor de kinderen beter te maken. Met een budget van 2 miljoen euro willen we een 120-tal begeleidingen op jaarbasis kunnen realiseren.

We willen ook flexibele vervolghulp koppelen aan crisisbegeleiding en -interventie. We versterken daartoe één gezin - één plan (1G1P). Hiervoor is een budget voorzien van 2,4 miljoen euro. Zo willen we de link tussen crisis en 1G1P versterken. Na twee jaar kan ook dit worden geëvalueerd.

We willen residenties de mogelijkheid geven om hun contextbegeleiding te versterken. Residentiële jeugdhulp is vragende partij om voor kinderen die geplaatst zijn, intensiever met de context aan de slag te gaan. We voorzien nu recurrent 6 miljoen euro om voorzieningen de kans te geven hier sterker op in te zetten. In principe moet dat ook de gemiddelde residentiële begeleidingsduur doen dalen, waardoor er plaatsen vrijkomen voor kinderen die wachten op een plek of op een crisisplek.

Wat voor mij enorm belangrijk is: de multifunctionele centra (MFC) en observatie- en behandelingscentra (OBC) zullen – eindelijk – kinderen zeven dagen op zeven kunnen opvangen. Zo vermijden we situaties waarbij kinderen die in het weekend niet naar huis kunnen, naar een andere voorziening moeten. Dat geeft vandaag veel stress, en is bovendien een vorm van 'dubbel gebruik' van onze voorzieningen. We voorzien een recurrent budget van 3,8 miljoen euro om voor een 150-tal plaatsen deze 7/7 mogelijk te maken. Het is niet voor iedereen nodig, maar waar het nodig is, moeten we dat mogelijk maken.

In Brussel hebben jeugdhulppartners elkaar gevonden om samen de crisis aan te pakken. Ze hebben ons gevraagd of we die samenwerking kunnen faciliteren. We trekken een budget uit van 1 miljoen euro gedurende twee jaar om de jeugdhulp te versterken, zodat zij onder meer extra kunnen inzetten op aanbod voor 0 tot 3-jarigen, de samenwerking met pleegzorg en initiatieven met vrijwilligers. De middelen zullen ook worden gebruikt om een crisismanager aan te stellen om het crisisnetwerk robuuster te maken. Dit is absoluut noodzakelijk in Brussel. Ik ben in overleg met Opgroeien, Aide à la Jeunesse, de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), de Commission communautaire française (COCOF) en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) om na te gaan hoe we het beter kunnen maken.

De kortetermijnmaatregelen zijn goed voor een budget van 29,4 miljoen euro. We hopen op die manier meer dan tweeduizend extra begeleidingsmogelijkheden, residentieel of mobiel, voor kinderen en gezinnen in crisis te creëren.

De maatregelen die moeten zorgen voor een duurzaam effect op langere termijn situeren zich op elk niveau van preventie: van het universele over het meer selectieve.

Wat gaan we doen? Eerst en vooral het extra versterken van hulplijnen voor kinderen en jongeren. We doen hier bovenop de inspanningen die al voorzien waren nog een extra inspanning van 1,2 miljoen euro gedurende de komende twee jaar.

We willen ook de Huizen van het Kind duurzaam versterken. Hiervoor is 1,5 miljoen euro voorzien in het uitbreidingsbeleid jeugdhulp vanaf 1 januari 2024.

Collega Vaneekhout zal zeer blij zijn want we willen in elke eerstelijnszone minstens één OverKophuis realiseren. Dat is heel belangrijk voor onze jongeren. U weet dat er nu zestien zijn, maar we willen er in elke eerstelijnszone. De budgetten zijn voorzien. We kunnen ons nu voorbereiden om dit zo snel mogelijk te realiseren.

Er is ook gevraagd om een proefproject 'shelter' voor jongeren op te starten. Dat is een plek waar een jongere heel even tot rust kan komen. Binnen Therapeuten voor Jongeren (TEJO) en OverKop en ook bij de Vlaamse Jeugdraad leven daar sterke ideeën rond. We willen de partners nu de kans geven om daarrond samen een formule te bedenken.

De hou-vast-beweging van TEJO moet worden versterkt. TEJO is een schitterende werking, ik weet niet of u het kent. TEJO vangt momenteel bijzonder veel eerstelijnspsychologische noden bij jongeren op. Ik vind het belangrijk om hun werking te blijven steunen.

Het plan bevat maatregelen voor jongvolwassenen die zich in een kwetsbare situatie bevinden, jongeren met een groter risico op dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen, al dan niet met een vermoeden van handicap of begeleid wonen voor jongeren met een psychische kwetsbaarheid. Ik overloop de maatregelen omdat ik zo volledig mogelijk wil zijn. Ik heb geen nota en daarom vind ik het van belang om er hier een spoor van te hebben. Zowel vanuit het uitbreidingsbeleid jeugdhulp als projectmatig vanuit het VAPH en onze ggz (geestelijke gezondheidszorg) zal hierin worden geïnvesteerd. We willen hiervoor een budget van 5 miljoen euro vrijmaken.

We willen ook een aangepast organisatiemodel voor diagnostiek – daarover spraken we al eerder in de commissie. Er moet echt een betere samenwerking met onderwijs komen, zowel met de onderwijsinternaten als op het vlak van de preventie van schooluitval. Er zijn middelen voor voorzien.

In de taskforce was ook het thema 'complexe echtscheidingsituaties' belangrijk. Ik heb gevraagd om daar een zorgpad voor op te maken. Dat kost geen geld, maar is inhoudelijk wel erg relevant.

We versterken de vertrouwenscentra en we doen dat ook voor de consultants van het OCJ (ondersteuningscentrum jeugdzorg) en de jeugdrechtbank.

Ik wil een pilootproject opstarten om de samenwerking tussen jeugdhulp en gezinszorg te versterken.

Wat ik belangrijk vind, is de uitbreiding van het programma vroegdetectie en vroeginterventie, maar ook de perinatale geestelijke gezondheid. Het budget hiervoor bedraagt 4 miljoen euro.

Heel concreet en gelinkt aan de jonge kinderen die thuis niet veilig zijn, voorzien we extra middelen voor de netwerken 'zorggarantie voor het jonge kind'. Er is een budget van 1 miljoen euro.

We breiden intensieve contextbegeleiding voor kinderen en jongeren waar uithuisplaatsing dreigt, uit.

Ik voorzie daarnaast nog middelen om complexe zorg met een sterke ggz-component te versterken. Het gaat onder andere over de begeleiding van slachtoffers van tienerpooiers. Het is een problematiek waar we het ook al over hebben gehad. Hoe kan men vermijden dat jongeren opnieuw in de situatie belanden?

Het plan voorziet ook in versterking bij het personeel van onze gemeenschapsinstellingen in functie van de realisatie van de laatste fase van de uitbreiding van De Grubbe. Het budget hiervoor is 2,65 miljoen euro, en dat budget zal dit jaar nog worden ingezet. We moeten in dit dossier nu een sprong voorwaarts doen.

Collega Van den Bossche, een belangrijk punt voor u is de capaciteit in de MFC's. U hebt absoluut een punt. Er moet capaciteit worden vrijgemaakt. We willen eigenlijk op twee sporen werken. Enerzijds willen we persoonlijkeassistentiebudgetten (PAB) vrijmaken voor kinderen en jongeren op de wachtlijst. Er zijn jongeren die nu in een MFC verblijven maar via een PAB perfect weg zouden kunnen. Daarvoor is 10 miljoen euro recurrent voorzien bij het VAPH. Er zou extra PAB bij komen voor meer dan 3 miljoen euro.

We zullen de PAB's kunnen realiseren voor de priordossiers in 2023 en 2024. Het is de bedoeling dat kinderen en gezinnen zorg op maat krijgen, en dat dit ook zal leiden tot minder conflicten.

En tot slot wil ik een belangrijke inhaalbeweging in de MFC's realiseren. Naast de maatregelen op de korte termijn voor de MFC komt er nog een budget van 6,65 miljoen euro. Ik zou dat nog wat willen verhogen.

Ik heb zelf bij een recent bezoek aan de Gemeenschapsinstelling De Zande kunnen vaststellen dat daar – ook al is het dan voor een time-out – nog veel kinderen terechtkomen met een mentale beperking omdat voorzieningen over onvoldoende draagkracht of onvoldoende capaciteit beschikken. Het is een enorm probleem. Ik heb ook moeten vaststellen – en ik weet dat u daar zeer bezorgd over bent, collega Van den Bossche – dat er meerdere jaren nauwelijks in is geïnvesteerd. Dat zorgt voor heel wat situaties waarbij voorzieningen onvoldoende draagkracht hebben om

om te gaan met gestegen zorgzwaarte. Het gaat enerzijds om meer plaatsen maar anderzijds ook over veel complexere problematieken waar mensen ook veel moeilijker mee kunnen omgaan. Daardoor komen jongeren niet op de plek terecht waar ze moeten zijn. Heel veel crisissituaties zijn daaraan te wijten.

We zoeken ook hoe we administratieve vereenvoudigingen kunnen doorvoeren. Dat vraagt in principe geen budget.

En we hebben in de paasvakantie ook samengezeten met de federale collega's om te bekijken hoe de investeringen die daar gebeuren in de kinder- en jeugdpsychiatrie, maximaal op onze investeringen kunnen inhaken. De komende weken zal het thema ook op de IMC (interministeriële conferentie) aan bod komen.

Er komen nog gedetailleerde toelichtingen uiteraard, dat zult u bij de budgetcontrole zien. Ik ben nu veel aan het vertellen, maar de vraag was er, het is aan mij om de duidelijkheid te verschaffen.

De partners in Brussel en de CAW's zijn ondertussen op het terrein al acties aan het voorbereiden. We hebben hen gevraagd om niet te wachten. Ik mocht erover praten, dus moeten we aan de slag. Ik ben zeer tevreden dat we deze maatregelen hebben kunnen afspreken en dat de sector zijn ding heeft kunnen doen.

Collega Van den Bossche, ik heb uw artikel gelezen in de paasvakantie, het interview in De Morgen. Ik deel uw bekommernis. Het is de bedoeling om met dit plan in verschillende vormen van hulp en ondersteuning te investeren, ook in residentiële capaciteit. We moeten ook maximaal vermijden dat situaties residentieel worden en in de voorafgaande stappen zoveel mogelijk doen. Vele crisissen vloeien voort uit een gebrek aan begeleidingsmogelijkheden in het reguliere circuit. Mijn ambitie is dat zo weinig mogelijk kinderen een residentiële opvang nodig hebben. Daarmee kunnen we een heel grote stap voorwaarts zetten. Het is nog niet af, we zullen zien hoe ver we daarmee geraken.

De CAW's hebben een aantal heel concrete opties aangereikt om de crisis mee te bestrijden. Eentje daarvan is om op korte termijn te kijken wat de opvang van gezinnen kan betekenen in relatie tot de vragen die de crisismeldpunten krijgen. De capaciteit die daar gecreëerd kan worden, komt dan rechtstreeks en onmiddellijk ter beschikking van de crisismeldpunten die op die manier extra dispatchmogelijkheden krijgen. We voorzien op deze lijn een extra budget van 1 miljoen euro. De CAW's willen graag zo snel mogelijk starten. Als het van hen afhangt op 1 mei al. Ik heb een provisie staan, in afwachting van de budgetcontrole kan ik al provisie inzetten op bepaalde artikelen.

Tot hier een eerste overzicht, we zitten volgende week samen met de sector om de details te bekijken. U kunt ook nog suggesties doen. Ik sluit verschuivingen niet uit. Het is natuurlijk van belang dat we met hen bekijken of de budgetten goed berekend zijn. Dat is doorgesproken voor de paasvakantie. We moeten nu kijken hoe snel we extra plaatsen kunnen realiseren, hoeveel tijd we daarvoor nodig hebben, en of we de mensen daarvoor gaan vinden. Het is hier vaak de 'menschkracht' die ontbreekt.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, ik begrijp dat u al aan de slag wilt met wat al is goedgekeurd maar nog geen papier verdraagt. Is er geen manier waarop wij een overzicht kunnen krijgen van uw intenties? U bent er al mee aan de slag, u praat erover met de sector. Ik vind het prima dat u uw provisie al gebruikt, er bestaat een heel brede consensus in het parlement over de maatregelen die u neemt. Er zullen hier en daar nog bijkomende vragen zijn, maar in essentie wacht iedereen allang op een dergelijk plan. Ik reken een beetje op uw

creativiteit om het parlement de kans te geven om meteen mee te zijn en niet als laatste op de hoogte te zijn van wat daar gebeurt.

Komt die 100 miljoen euro netto bij bij de budgetcontrole of is dat netto bij het bedrag dat erbij komt? Dat is wat kleiner. Hebt u wat middelen kunnen verschuiven? Hebt u geld opgehaald dat nog niet besteed is? Hoe moet ik die 100 miljoen euro zien ten opzichte van de begroting?

U hebt het over eenmalige en over recurrente middelen. Die recurrente middelen koppelt u aan 2023-2024. Betekent dat dat u dat gewoon doet omdat de huidige legislatuur tot dan loopt? Of betekent dat dat u voor twee jaar gegarandeerd budget hebt gevonden, maar dat uw opvolger, voor zover dat u dat zelf niet zou zijn, daarna opnieuw op zoek moet om die middelen te kunnen bestendigen? Welke vorm van recurrent mag ik hier begrijpen?

Welke maatregelen zult u kunnen nemen om de eenmalige middelen te schrappen? Dat gaat dan toch over een vijfde van het pakket?

Tot daar de budgettaire impact, dan heb ik nog inhoudelijke vragen. Het valt me op dat u aan de crisisopvang begeleiding wilt koppelen, dat vind ik zeer goed. Maar u rekent er ook op dat u extra begeleiding zult kunnen opnemen omdat de kinderen en jongeren sneller zullen uitstromen. Maar crisisopvang is sowieso vrij beperkt in de tijd. Ook als we daar gezins- en contextbegeleiding bij voorzien, denk ik dat u voldoende realistisch moet zijn om te beseffen dat u een gezinssituatie die kampt met jongeren in een sterke crisis, waardoor ook binnen het systeem een crisis bestaat, niet zoveel sneller de baas zult kunnen dan zonder die begeleiding. Wat u wel zult kunnen doen, dat begrijp ik zeer goed, is de kans verkleinen dat het kind moet terugkomen, omdat u het hele systeem sterker maakt. Op dat punt, alle ondersteuning van ons.

Ik zie ook dat u sterk investeert in die vervolghulp. Prima. Hoe strak wilt u dat regelen? Ik verwijs naar de federale outreachende hulp in de kinder- en jeugdpsychiatrie. Dat zijn fantastische maatregelen, een beetje analoog hieraan, maar eerder strak geregeld. Men mag gedurende zoveel maanden dit en dat doen. Het ene kind heeft soms langer en meer nodig dan het andere, het ene gezin meer en langer dan het andere. Zal daar flexibel mee kunnen worden omgesprongen op het terrein? Of zult u van hieruit beslissen hoelang begeleiding als vervolg na een crisis mag duren? Op het terrein, merk ik, is dat de voornaamste bekommernis rond de bestaande outreachende middelen. Dat is te rigide geregeld.

Het is prima dat u ook de context in de residentiële jeugdhulp systemisch zult bekijken. U koppelt daar opnieuw de wens aan dat de opvangduur zal dalen. Dat kan zo zijn, maar dat zal niet altijd zo zijn. Dat is de beweging die ik zie. Men streeft dat na, en dat begrijp ik heel goed, maar in de praktijk mag u niet alle heil verwachten van een kortere opvangduur.

Ik heb een concrete vraag over de vrijwilligers. U wilt het informeel netwerk sterker maken. Gaat dat dan om vrijwilligers die mee de jongeren opvangen? Of gaat het om vrijwilligers die niet gekoppeld zijn aan specifieke jongeren, maar net zoals werknemers, zij het dan onbetaald, iets opnemen binnen de zorg. Dat zijn twee verschillende groepen mensen. Wat bedoelt u daar precies mee?

U wilt linken leggen binnen het CAW. U zegt dat we over twee jaar zullen evalueren. Betekent dit dat het budget tijdelijk werd voorzien en het dus eerder iets projectmatig is?

U neemt ook andere concrete maatregelen rond jongvolwassenen in kwetsbare situaties. U zegt dat u daarin investeert, maar op welke manier doet u dat? Investeert u daarin geld om hen een dak boven het hoofd te geven? Voorziet u extra

geld voor een meer aanklampende begeleiding? Vaak is bijvoorbeeld huisvesting een belangrijk probleem voor die jongeren. Gaat het om meer mogelijkheden om hen op andere plekken op te vangen? Dat was mijn vraag naar het hoe.

Vervolgens heb ik vragen over de hulp bij het perinatale project. Gaat u nog een oproep lanceren om die middelen te besteden? Wilt u een samenwerking met bestaande prima projecten rond perinatale zorg, zoals er bijvoorbeeld in het Gentse bestaan, met onder andere de Universiteit Gent en KARUS? Hebt u al een idee hoe u dat wilt inzetten? Of komt er nog een concrete oproep?

U wilt meer budget voor plaatsen in de MFC's, en daar ben ik heel blij mee. U lijkt dat vrij strak te koppelen aan persoonlijkeassistentiebudgetten. Heb ik goed begrepen dat u ervan uitgaat dat, indien u daar meer PAB's kunt toekennen, die jongeren daar uitstromen om elders iets te kunnen doen? Of hoe ziet u die extra plaatsen dan? Of zou u die extra plaatsen financieren dankzij die PAB's? Moet ik het eerder zo zien?

U erkent ook dat er lang weinig is geïnvesteerd in dat residentiële luik, waarvoor dank. De problemen worden complexer. Ik denk dat u een verdere evolutie zult moeten voorzien. Als u er dan in slaagt om meer problematieken sneller op te sporen en meer te kunnen interveniëren in de thuiscontext en te vermijden dat jongeren doorstromen, dan zult u – wat overigens nu sowieso al steeds meer het geval is – de complexere problematieken waaraan men het hoofd niet kan bieden, zelfs ondanks snel interveniëren thuis en begeleiding, allemaal samen krijgen in de residentiële hulp. Daar ben ik zeer bezorgd over. Vroeger waren groepen vrij heterogeen samengesteld: de wat mildere problemen, samen met jongeren die een toch wel wat grotere problematiek toonden, net zoals je heterogene groepen hebt met hier en daar een jongere die externaliseert, wat agressief gedrag toont, maar dan binnen een groep van jongeren waar dat weinig gebeurt. Daardoor wordt een en ander gemilderd en is het nog draagbaar voor begeleiders. Als je echter die heel complexe problematieken samen opvangt, en dat zijn de grootste zorgnoden, dan is dat ook voor het personeel het allerzwaarst om te dragen.

Dat is een grote zorg die ik heb, omdat ik vrees dat het personeel steeds meer zal afhaken aangezien de complexiteit groter wordt wanneer men denkt – dat is een denken dat erin sluipt en waarmee ik het niet altijd eens ben – dat enkel bij de zeer zware en complexe problematieken deeltijdse opvang en opvang buiten het thuismilieu aangewezen is. Er zijn heel wat kinderen voor wie een stukje structuur los van de thuisomgeving zeer zinvol is en voor wie dat enorm deugddoend is. Ik vind het jammer dat men ertoe neigt om dat enkel nog te doen bij die jongeren waar de problematiek zo complex en zwaar zou zijn dat niet enkel ouders er niet meer het hoofd aan kunnen bieden, maar vaak ook niet meer de mensen die die jongeren opvangen.

Dat is het enige meer principiële onderliggende waarbij ik twijfels heb. Voor de rest wil ik u sterk danken voor de inhaalbeweging die u wilt doen. Ik hoop dat wij parlamentsleden ook voldoende kunnen worden betrokken in de verdere uitwerking van een en ander. Ik dank u alvast om hier veel belang aan te hechten en er niet enkel geld voor te willen voorzien, maar er ook overleg met de sector over te organiseren.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, dank u wel voor uw duidelijk antwoord. Ik had hier ook een vraag om uitleg over, net zoals collega's Schryvers en collega Saeys. Die vragen zijn vervallen door de interpellatie. Ik stel me wat vragen rond de keuze van dat instrument, maar het is zo. Ik respecteer ook het parlementaire vraagrecht natuurlijk, maar ik vind het een beetje balen want ik wilde wat meer in de diepte gaan. Nu is mijn tijd beperkt.

Minister, ik ben natuurlijk heel blij met wat ik hier allemaal hoor, ook die 100 miljoen euro aan maatregelen die voorzien zijn. Ik heb al vaker in de commissie gevraagd naar meer maatregelen. Ik heb hiervoor ook lang genoeg mee aan de boom moeten schudden. Ik ben zeker tevreden. Ik heb een aantal dingen onthouden en een aantal dingen genoteerd. Ik ga zeker het verslag nog eens nalezen om het allemaal diepgaander te bekijken.

Ik heb een algemene vraag. Ik ben vooral nieuwsgierig naar het tempo, naar de timing van de nieuwe maatregelen, ook van de bestaande maatregelen die versterkt en verlengd worden. Ik heb begrepen dat we aan de slag zijn, dat het werkveld al aan de slag is. Voor alle duidelijkheid: het is toch niet zo dat wij moeten wachten op de start van de maatregelen tot de budgetcontrole, tot dat goedgekeurd is? Nee, u zei dat we nu echt aan de slag gaan. Dat wilde ik hier toch even bevestigd hebben.

Ik heb ook genoteerd dat er de ambitie is om in elke eerstelijnszone een OverKop-huis te hebben. Gaat dat over volwaardige OverKophuizen? Of zijn antenneposten ook oké? Want in mijn eigen eerstelijnszone hebben we een heel goed OverKophuis in Genk. In mijn eigen gemeente is dat een antennepost van Genk. We hebben het dan echt over volwaardige OverKophuizen in elke eerstelijnszone.

Minister, u eindigde met te zeggen dat we vooral menskracht nodig hebben. Dat is inderdaad zo. Ik ben heel blij dat daarin geïnvesteerd wordt, in extra personeel, zeker in gemeenschapsinstellingen, De Grubbe. Ik hoop echt van harte dat we daarvoor ook personeel gaan vinden, dat iedereen de job wil doen en ook vooral wil blijven doen.

De voorzitter: Collega Verheyen, kort: ik heb inderdaad een positief advies gegeven voor de interpellatie. De interpellatie werd ook goedgekeurd door het Bureau waar uw fractie ook aanwezig is. Als u het reglement wilt veranderen, mij niet gelaten. Het is de procedure. Ik kan er nu eenmaal ook niet aan doen. Ik moet natuurlijk ook de procedure volgen. *(Opmerkingen van Katja Verheyen)*

Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, onze fractie is zeer tevreden dat u gehoor geeft aan deze noodkreten uit de sector en dat uw ambitie hierrond heel groot is. Want ook onze fractie heeft in het verleden over deze problematiek al heel wat vragen gesteld. We kijken dan ook uit naar het crisis- en investeringsplan. We zullen het van nabij opvolgen.

Minister, ik heb toch een bezorgdheid en een vraag die bij deze interpellatie aansluit. Vanochtend las ik in de krant dat een jeugdadvocate een cliëntje van 12 jaar zelf in huis genomen had omdat er voor hem geen geschikte opvang voorhanden was. Hij was geplaatst in een gesloten gemeenschapsinstelling. Hij zat daar tussen jongens van 16 en 17 jaar waarvan er een aantal zelfs zware feiten gepleegd hadden. Nu zou het zo moeten zijn: sinds de inwerkingtreding van de tweede fase van het Jeugddelinquentiedecreet, sinds 1 maart dus, wordt de VOS-capaciteit (veront-rustende opvoedingssituatie) in de gemeenschapsinstellingen afgebouwd en het aanbod veilig verblijf in een private voorziening jeugdhulp wordt opgebouwd. Is die inwerkingtreding van deze tweede fase goed verlopen? Is het zo dat er momenteel enkel nog delictplegers in de gemeenschapsinstellingen terecht komen?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u wel voor het ruime antwoord. Ik sluit wel aan bij de vraag van collega Van den Bossche. Ik steun het helemaal, als het snelheid kan maken, om hier een antwoord op te formuleren. Maar het is nogal complex om dan op basis van een mondelinge toelichting te proberen het

overzicht te krijgen van die 100 miljoen euro. Vanwaar komt die? Naar waar gaat die? Want ik was aan het meetellen. Ik kom ook nog niet aan 100 miljoen euro. *(Opmerkingen van minister Crevits)*

Alle begrip daarvoor, maar om zowel die opmerking als de opmerking van collega Verheyen op te vangen, zouden we hierover misschien in een volgend stadium een korte gedachtewisseling kunnen organiseren om op die manier ons meer in de diepte over een aantal dingen te buigen.

Ik heb een paar algemene opmerkingen. Het is heel goed dat hier nu eindelijk stappen in gezet worden. Het is wel jammer dat daarvoor toch wel al een aantal jaren na elkaar noodkreten nodig geweest zijn vanuit de sector op allerlei aspecten. Dat is geen persoonlijk verwijt, maar u weet dat we dat vanuit verschillende fracties al heel lang aankaarten. Het heeft toch heel lang geduurd voordat de urgentie in de regering blijkbaar van die orde was dat er nu plots nog voor de begrotingscontrole budgetten vrijgemaakt kunnen worden, wat een heel goede zaak is. Maar het is bijzonder dat dat bij de gewone begroting van vorig jaar niet aan de orde was. In dat opzicht vind ik het toch belangrijk om te weten hoeveel van de 100 miljoen euro nieuw vrijgemaakt budget is, hoeveel daarvan bestaande budgetten zijn die verschoven zijn of hoeveel daarvan budgetten zijn die – wat in de politiek ook wel een keer kan gebeuren – opnieuw aangekondigd worden, gewoon om het overzicht te houden.

Ten tweede doe ik een heel grote oproep – ik ga niet te veel in de details duiken – om naast alle zaken die hier liggen toch ook voldoende echt in te zetten op waar u helemaal mee afsluit op het einde van de rit, namelijk mensen vinden. Wij kunnen 100 miljoen euro vrijmaken, maar als volgend jaar blijkt dat we geen mensen hebben om dat werk te doen dat die 100 miljoen euro zou moeten kunnen genereren, dan kunnen we hier eeuwig cirkels draaien. Als het gaat over het statuut, de erkenning, de arbeidsvoorwaarden, de omkadering van mensen die in de hele sector van preventie tot crisishulp, tot vervolghulp werken, dan is het vinden van de mensen om het te doen – en dat is in de hele zorgsector trouwens hetzelfde – even uitdagend als het vrijmaken van de budgetten. Wat ons betreft moeten we hierover een verdere gedachtewisseling organiseren, misschien na het contact met de sector en daarbij aansluitend ook het gesprek voeren over de manier waarop we kunnen zorgen dat we de snelheid kunnen maken in het vinden van de mensen om dit cruciale werk te doen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Ik zal proberen mijn creativiteit aan te wenden in de mate van het mogelijke. Ik kan geen goedgekeurde regeringsnota bezorgen. De regering heeft groen licht gegeven voor de manier van werken. Ik wilde daar echt met de sector mee aan de slag, want anders zaten we meteen na de paasvakantie. Daar heeft men ook groen licht voor gegeven. Wat we nu aan het overwegen zijn, is om het schema dat we hebben, misschien als een intentie te bezorgen, zodat jullie ermee aan de slag kunnen. Thierry en ik gaan kijken om het op die wijze te bezorgen. Sowieso hebben we nu al afgesproken om het helemaal aan de budgetcontrole te hangen. Dan zien jullie het daar ook. Maar het duurt natuurlijk nog een paar weken voordat het in het parlement komt. Bij ons is dat sneller dan in het parlement. We gaan bekijken of we dat de komende dagen kunnen organiseren. Dan maken we het over aan de commissie en dan krijgen jullie het allemaal tegelijk, als dat een oplossing kan zijn. Het is ook de eerste keer dat ik zo moet werken. Het is een beetje een atypische manier. Ik had het kunnen omzetten naar een conceptnota, maar dat ging dus niet, vanwege de budgettaire consequenties die eraan hangen.

In totaal zitten we dus aan 101,1 miljoen euro, collega's. 30,8 miljoen euro komt uit het uitbreidingsbeleid. Dat zijn dus middelen die we hebben, maar die niet

ingevuld zijn. Die worden nu toegewezen aan jeugdhulp. 48 miljoen euro komt vanuit het VAPH voor kinderen en jongeren met een handicap. Daar zit ook een pak onderbenutting bij. Ik weet de precieze details niet. We hebben hier ook een discussie gehad over de onderbenutting van een aantal middelen. We zien dat bepaalde onderbenuttingsrecurrent zijn. Een stuk van die recurrente onderbenutting wordt nu gebruikt om de jeugdhulp te versterken. Waarom kan ik dat doen met middelen van het VAPH, collega's? Dat is eigenlijk vrij eenvoudig. Ik heb net gezegd dat het hier gaat om jeugdhulp. En dat zijn ook jongeren met een handicap. We moeten die echt ook meenemen in het verhaal en in de aanpak. Dat was een heel expliciete vraag vanuit de sector.

2 miljoen euro komt vanuit het algemene uitbreidingsbeleid en gaat naar geestelijke gezondheid. Dat is ook superbelangrijk. En 20,3 miljoen euro zijn eenmalige middelen. Als je al die cijfers optelt, kom je dus aan 101,1 miljoen euro. Dat is de samenstelling van het totale bedrag.

Collega Van den Bossche, recurrent betekent duurzaam. Dat betekent dus: geen last op de volgende minister, wie dat ook moge zijn. Als het eenmalige middelen zijn, zijn het uiteraard eenmalige, hetzij voor 2024, hetzij voor 2023. En dat is natuurlijk wel een last, omdat er dan beslist moet worden of dat verlengd moet worden, ja dan neen.

Wat de begeleidingen betreft, begrijp ik u, collega Van den Bossche, maar de sector heeft expliciet gevraagd om aan elke plaats een begeleiding te koppelen. Ze zeggen dat het niet meer kan dat er plaatsen zijn zonder dat daar een begeleiding aan hangt. Zij zijn er echt van overtuigd dat als we er een begeleiding aan koppelen, dat tot resultaten kan leiden die goed zijn, ook in functie van een terugkeer. Ik begrijp dat u daar wat kritisch over bent, maar het is eigenlijk het gevolg van het gesprek met de sector.

Ik wil nu gewoon de sector versterken. We gaan monitoren wat de effecten zijn. Ik ga hier ook geen grote beloftes doen dat het allemaal opgelost zal raken. Er zal wellicht nog veel meer nodig zijn. Ik maak me daar geen illusies over. Maar ik heb echt geprobeerd om nu een maximale inzet te doen op heel veel fronten.

De maatregelen met betrekking tot de CAW's zijn nu voor twee jaar. En dan moet er geëvalueerd worden, wat betekent dat we dan zullen moeten beslissen over die extra middelen: zal het langer zijn of niet?

Het plan jongvolwassenen wordt nog verder uitgewerkt. We gaan daarbij onder andere in gesprek met professor Hermans. We willen ook veel leren uit het project 'Back On Track'. Ook de ggz-middelen willen we samen met de sector inzetten. Eigenlijk moet ik dat over een aantal rubrieken zeggen. Er is overleg bezig. Dat overleg loopt nu door, sinds we beslist hebben. We willen daar echt in goed overleg met de sector gaan werken.

In de uitstroom PAB heb je twee sporen, collega's. Het eerste spoor zijn extra plaatsen voor jongeren die op de wachtlijst staan door uitstroom PAB. Er zijn nu dus jongeren die een vraag tot PAB lopen hebben. Die hebben dat PAB nog niet gekregen, maar die zitten nu in een multifunctioneel centrum. Dat zijn 110 jongeren. Als we die jongeren een PAB kunnen geven, kunnen ze daarmee zelfstandig aan de slag en krijg je ook plaatsen vrij. We moeten bekijken hoe ze dat PAB willen inzetten, maar we willen elk van die jongeren een PAB geven.

Dat is dan het eerste spoor. Het tweede spoor zijn de absolute extra plaatsen. U weet dat we veertig plaatsen hebben in de crisisopvang. We moeten ook bekijken waar en hoe we die 6,65 miljoen euro het meest efficiënt kunnen inzetten.

Dan, collega Van den Bossche, was er uw analyse over de evolutie naar een grotere zorgzwaarte in de MFC's. Dat klopt. De anderen hebben een PAB. Je zit dan met een zwaardere groep in de MFC's, dat is waar. Ook dat element willen we laten bekijken in het kader van de versterking van onze MFC's. Het VAPH is nu ook in overleg met onze MFC's om te bekijken wat nodig is om die extra zorgzwaarte te remediëren, op welke manier men dat kan doen. Maar we werken dat eigenlijk lijn per lijn allemaal uit, op maat en in overleg met de stakeholders. Dat is voor mij echt van belang. Sommige dingen zijn eenvoudig: als het gaat over een versterking van TEJO bijvoorbeeld. Maar het uittekenen van een MFC 2.0 – om het zo te zeggen – vraagt wat meer tijd. Ik heb nu het geluk gehad om al een paar MFC's te kunnen bezoeken. Dat is indrukwekkend. Maar ik moet nu niet vertellen wat men daar presteert en in welke omstandigheden men die dingen presteert.

Ik zal u een schema proberen over te maken, maar weet dat een aantal zaken ook nog ingevuld worden. Ik luister ook met plezier naar jullie opmerkingen. Ideologisch ben ik met geen enkele maatregel getrouwd, maar ik wil de budgetten nu wel zo goed mogelijk ingevuld krijgen.

De OverKophuizen, collega Verheyen, dat is een interessante vraag. Elke antenne moet in de beleving van een jongere eigenlijk een volwaardig OverKophuis zijn. Je kunt niet zeggen dat we een light en een full monty hebben. Dat is nog niet overal zo, maar eigenlijk is dat de bedoeling. Ik heb de focus nu op de eerstelijnszones gelegd. Ik ken, zeker in West-Vlaanderen, een blinde vlek op dit ogenblik waar ik ook wel wat ambities wil zien.

Collega Van den Bossche, wat ik u ook nog wil meegeven: sinds de overgang van de oude internaten en de semi-internaten naar MFC's stroken de oude personeelskaders, die gebaseerd waren op de oude doelgroepen die men opving, compleet niet meer met de huidige ondersteuningsvragen die zich stellen, zeker niet met de vraag naar de stijgende weekendopvang, die enorm is. Dat moet eigenlijk ook nog aangepast worden. Ik stel het nu vast. We hebben heel veel punten waarop er gewerkt moet worden, maar dat is een van de problemen die er vandaag ook zijn.

Collega Wouters, u had het over die jongen. Het is echt toevallig, maar ik heb die jongen ontmoet bij mijn bezoek aan De Zande. Het is een typisch geval van een jongere waarvoor een voorziening is geïndiceerd, maar waar de draagkracht ontbreekt, en dan wordt er in de gemeenschapsinstelling voor een time-out gekozen. Dat was een heel fijn gesprek dat we daar gehad hebben. Het is nu toevallig dat ik net die ontmoeting daar gehad heb.

Fase 2, collega Wouters, betekent dat er geen nieuwe opnames van VOS'ers meer gebeuren in de gemeenschapsinstelling, maar de mogelijkheid tot een time-out blijft wel bestaan. Het is niet zo dat je ze daar nooit meer zult zien.

Voilà, collega's, hierbij mijn eerste antwoorden. Zoals gezegd probeer ik iets creatiefs te bedenken om het schema toch zo snel mogelijk aan het parlement te bezorgen, maar zonder dat daarop 'nota van de Vlaamse Regering' zal staan. Het is dan mijn persoonlijk kader.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Dank u wel, minister.

Als we dat document krijgen, kan ik eens goed kijken naar die begrotingsmiddelen. Daar ga ik nu nog niet helemaal op reageren.

Ik heb nog twee hele korte dingen. Die extra begeleiding vind ik zeker goed. U zegt dat de effecten gemonitord zullen worden. Misschien is er wat sneller uitstroom hier en daar, en dat zou ook kunnen. Zolang u geen push organiseert en niet zegt dat er

een norm komt en dat zij hen sneller moeten doen stoppen, zolang men zelf nog mag inschatten wat het goede moment is, dan ben ik het daar absoluut mee eens.

Ik ben ook blij dat u weet dat er ergens een correctie nodig zal zijn binnen de MFC's, gezien de gestegen zorgzwaarte. Heeft dat te maken met meer personeel, ander personeel of kleinere leefgroepen, de situatie van nu wordt in ieder geval helemaal niet meer correct gedekt door de personeelsorganisatie van ooit. Het is goed dat u dat gaat doen, en dat u vooral met de stakeholders wilt bespreken op welke manier u dat zult doen.

Mogelijk kon u nog niet antwoorden op mijn vraag rond prenatale zorg en wat u daar precies plant, een oproep of zo. Maar misschien kan dat nog worden nagestuurd, mocht u dat nu niet weten. Dank u wel.

Minister Hilde Crevits: Wat de perinatale zorg betreft: voor elk van die maatregelen gaan we in overleg met de sector. Er moeten ook nog veel besluiten komen van de Vlaamse Regering, want daar zitten ook wel veel nieuwe dingen bij. U had ook nog een vraag gesteld rond een aantal versoepelingen. Het is perfect mogelijk om dat mee te nemen in een besluit van de Vlaamse Regering. Dit is eigenlijk een kader, waarvan de invulling nog ettelijke weken in beslag zal nemen om dat allemaal op punt te zetten.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van de leerlingenbevraging 2021-2022 door het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs – 2023 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het nieuwe onderzoek van het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs over gebruik bij jongeren – 2051 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de recente steekproef van het Consortium Tabak – 2068 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het nieuwe interfederale alcoholplan – 2192 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Freya Saeyns

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (cd&v): Het nieuwe rapport van het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) is eind maart uitgebracht. Dit is het eerste syntheserapport sinds de uitbraak van de coronapandemie. De onderzoekers zeggen dan ook dat de beleidsmaatregelen die hiermee gepaard gingen mogelijk een invloed hadden op de resultaten. Zoals gebruikelijk werd er in de leerlingenbevraging tussen 12 en 18 jaar in alle graden gepeild naar gebruik van tabak, e-sigaretten, alcohol, medicatie, cannabis en andere drugs, lachgas, gokken, gamen en sociale media.

De bevindingen zijn de volgende. Wat tabak en e-sigaretten betreft: het gebruik van tabaksproducten daalt, maar is de laatste jaren afgevlakt. De gemiddelde be-
ginleeftijd steeg van 14,1 naar 15,1 jaar. Na de wetsverandering in 2019 kent 9
op de 10 leerlingen de geldende wetgeving, wat een duidelijke stijging is. Het re-
gelmatig gebruik van de e-sigaret stijgt.

Wat alcohol betreft: de gemiddelde leeftijd is gestegen van 13,6 naar 14,6 jaar;
prevalentie en frequentie van alcoholgebruik zijn gedaald, maar risicovolle drank-
patronen zijn al manifest aanwezig. Wat medicatie betreft: slaap- en kalmeermid-
delen zijn de meest gebruikte medicatie, zijn gestegen en worden vooral gebruikt
door meisjes. Wat cannabis en andere drugs betreft: het cannabis- en ander drugs-
gebruik is gedaald, maar de onderzoekers denken dat dit wel een gevolg is van de
maatregelen tijdens de coronapandemie. Wat lachgas betreft: dit krijgt een aparte
vermelding omdat het voor het eerst is opgenomen in de bevraging. Gebruik blijkt
beperkt te zijn, maar blijft op te volgen. Wat gokken en gamen betreft: dit blijft
iets om op te volgen maar de maatregelen tijdens corona zullen daar ook wel niet
vreemd aan zijn.

Minister, hoe kijkt u zelf naar de resultaten uit het rapport van het VAD?

De e-sigaret zit bij de jongeren duidelijk in de lift. Het is een goed alternatief voor
mensen die willen stoppen met roken, maar blijkbaar is een derde van de
bevroegde jongeren gestart met de e-sigaret zonder eerst andere tabaksproducten
te gebruiken. Het is misschien wel interessant om in de volgende bevraging te
vragen naar deze andere motieven. Hoe kunnen we in tussentijd via sensibilisering
de jongeren duidelijk maken dat de e-sigaret wel degelijk nog schadelijk is?

Bij alcohol vallen vooral de zorgwekkende cijfers op over het bingedrinken. Belang-
rijk is daar het initiatief van de oprichting van een alcoholpolikliniek in samenwer-
king met het Gasthuis Zusters Antwerpen. Kunnen jongeren via andere ziekenhui-
zen doorverwezen worden naar de alcoholpolikliniek of blijft dit voorbehouden voor
jongeren die binnenkomen via een ziekenhuis in Antwerpen?

Hoe kan de daling van het cannabisgebruik ook na corona geconsolideerd worden,
waarbij het misschien minder evident was voor jongeren om eraan te geraken en
te gebruiken?

Lachgas is voor het eerst opgenomen in de bevraging en ondanks het beperkte
gebruik, lijkt dit best wel een zorg om dit verder op te volgen en is ieder wetgevend
initiatief om het lachgas te verbieden, aanbevolen. Wat kan er vanuit Vlaanderen
gedaan worden om het federaal initiatief hieromtrent te ondersteunen?

De voorzitter: De heer Vaneckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneckhout (Groen): Voorzitter, minister, ik zal niet herhalen wat al
gezegd is. Ik zal beginnen met het goede nieuws. Nooit scoorde de Vlaamse jeugd
beter op elk van de drie vlakken – tabak, alcohol en cannabisgebruik – in deze
grootschalige steekproef. Het onderzoek, dat normaal jaarlijks wordt uitgevoerd
maar door corona twee jaar stillag, toont dus een positief beeld. We zouden onszelf
niet zijn als we geen vragen hadden over de toekomst. Er kwamen wel zaken naar
boven die misschien wat bedreigender zijn.

Wat het roken betreft, is de e-sigaret zeker een uitdaging. Het blijkt een opstap naar
roken te zijn. Een ander onderzoeksresultaat is dat er bij de 'oudere' jongeren minder
wordt gerookt, maar dat we bij de 12- tot 14-jarigen wel weer een toename zien.

Als keerzijde bij de globale daling van alcoholgebruik zien we dat de groep jongeren
die regelmatig, wekelijks, drinkt wel stijgt. In eerdere studies hadden we ook al
signalen gekregen dat wie drinkt, ook meer drinkt.

Cannabis blijkt heel fel te hebben ingeboet aan populariteit en het VAD stelt tevreden vast dat er ook geen verschuiving merkbaar is richting XTC of lachgas.

Wat zij wel vaststellen, is dat er meer jongeren zijn die slaap- of kalmeringsmiddelen gebruiken, en daar moeten we toch oplettend voor zijn. Vaak gaat het om occasioneel gebruik, bijvoorbeeld in examenperiodes, omdat dat blijkbaar kan helpen om die periode door te geraken. Dat is absoluut een slecht idee, niet alleen omdat het geen oplossing is, maar ook omdat het niet zonder gevaar is met het oog op de verslavingsgevoeligheid van dergelijke medicatie.

Minister, ik heb een aantal vragen die in dezelfde lijn liggen. Hoe reageert u zelf op de resultaten van de VAD-enquête?

Hoe kijkt u naar de populariteit van de e-sigaret? Hoe wilt u die opmars stoppen en omkeren?

Is de stijging van het aantal rokende 12- tot 14-jarigen voor u een signaal om hier een tandje bij te steken?

Hoe wilt u verder inzetten op het matigen van alcoholgebruik bij de jeugd?

Hoe reageert u op de cijfers rond slaap- en kalmeringsmiddelen? Hoe wilt u de jongeren zelf, maar ook hun ouders sensibiliseren over de gevaren van het doorgeven van dergelijke medicatie, zeker in bepaalde periodes van stress of onrust?

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, ik laat de inleiding achterwege en beperk mij tot mijn vraag.

Hoe zult u het preventiebeleid aanpassen aan deze nieuwe cijfers om vooral de e-sigaret en het regelmatig alcoholgebruik waarover de collega's het hadden terug te dringen?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, mijn vraag is inderdaad gebaseerd op een nieuw interfederaal alcoholplan. Maar, minister, mijn vraag wordt eigenlijk nog versterkt door de getuigenis van de CEO van Club Brugge Vincent Mannaert die in een uitgebreid interview in Humo maar ook in andere media bekende wat eigenlijk algemeen geweten was. Het was ferm van hem om daarmee naar de publieke opinie te trekken.

Ongeveer 200.000 Vlamingen zouden overmatig alcohol gebruiken. Het is dan ook goed dat er een alcoholplan is en dat er allerlei plannen zijn. Ik zal de 75 maatregelen uit het interfederaal plan niet opsommen, u kent ze waarschijnlijk beter dan ikzelf. Een aantal daarvan zijn heel goed. De algemene teneur is dat er iets moet worden gedaan aan overmatig alcoholgebruik. Iedereen is daar voorstander van, maar er is ook kritiek, bijvoorbeeld vanuit de sector. Zo wordt er vooropgesteld dat overal waar er alcohol wordt geserveerd, ook gratis water aangeboden moet worden. U begrijpt dat de horecasector daar niet voor staat te springen. We zitten niet in Frankrijk, waar dat wel het geval is. Het heeft ook een economische impact. De sectororganisatie stelt zich daar vragen bij.

Een aantal actoren zijn ook van mening dat het plan te weinig ambitieus is en niet concreet genoeg om de problematiek efficiënt aan te pakken.

Hoe reageert u op de kritiek die er vanuit de sector komt op het plan?

Voor jongeren en jongvolwassenen zal er een zorgtraject alcohol worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Op welke manier wordt u hierbij betrokken? Welke partners worden hierbij betrokken en hoe zullen zij worden ondersteund?

Er zal ook een extra vormingsaanbod worden ontwikkeld voor beroepsbeoefenaars die met kinderen of familieleden werken van mensen met een alcoholproblematiek. Voor welke beroepsbeoefenaars zal dit concreet worden uitgewerkt en binnen welke termijn?

Zult u in samenspraak met uw collega weer in overleg gaan met de sector om de uitwerking van het plan te optimaliseren?

Ik wil daar nog iets aan toevoegen, minister. Ik verwees daarnet naar het geval Mannaert. Blijkbaar wordt ook de begeleiding van mensen die met een alcoholprobleem kampen erg onderschat. De heer Mannaert heeft het geluk bij Club Brugge te werken, waar bijstand wordt voorzien op de werkvloer. In vele gevallen kunnen mensen echter nergens terecht voor begeleiding. Dat is een bijkomende vraag.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de vragen, collega's. Over het algemeen gaan de cijfers wel de goede richting uit. We zien in de resultaten een genuanceerd beeld van een jonge generatie die op een gezondere manier met middelen omgaat dan de vroegere generaties. Het belang daarvan voor hun gezondheid, hun lichaam en hun geest in hun latere leven is heel groot. Het is ook het resultaat van een jarenlang, consequent en effectief preventief gezondheidsbeleid. Het is absoluut een aanmoediging om ook in de toekomst verder in te zetten op brede tabak-, alcohol- en drugpreventie. Toch zitten er in het rapport een aantal alarmsignalen, waar ik straks ook dieper op inga.

Eerst en vooral stijgt het e-sigaretgebruik bij jongeren. Het aandeel regelmatige gebruikers verdubbelt tot 5 procent, maar dat is wel een verdubbeling in vergelijking met het schooljaar 2018-2019. De meerderheid van de e-sigaretgebruikers in het afgelopen jaar doet het maar occasioneel en stopt er ook mee binnen het jaar. Dat wijst eigenlijk een beetje op experimenteergedrag. Er is maar een kleine minderheid die regelmatige gebruiker wordt. Degenen die het meest vaperen, zijn ook degenen die het meest roken. En dat zijn vooral jongeren uit het bso en het tso.

Wat betreft het analyseren van concrete motieven tot gebruik van de e-sigaret, geeft het VAD aan dat op een steekproef van gemiddeld 35.000 leerlingen het VAD onmogelijk de antwoorden op een open vraag kan verwerken en analyseren. Daar hebben we dus nog geen duidelijkheid over.

Vandaag wordt de e-sigaret meegenomen in de methodiek 'Bullshit Free Generation', die gericht is op scholen. Naar aanleiding van de nieuwe cijfers zal Kom Op Tegen Kanker in zijn jaarlijkse campagne naar jongeren dit jaar ook de e-sigaret meenemen. Er is een overkoepelende campagne, #WhatTheSmoke. En er is een meer op jongens gerichte campagne, #RIProken. Dat zijn campagnes van en door jongeren, met een specifieke focus op jongeren uit de B-stroom van 12 tot 15 jaar.

Als het over het rookgedrag gaat, zien we een aantal tendensen. Er is over het algemeen een daling, maar die daling lijkt te slabakken. De daling bij jongeren gaat niet snel genoeg meer. Zeker in tso en bso blijft roken zeer hoog scoren. We zien ook een stijging in het laatstejaarsgebruik bij de 12- tot 14-jarigen. Dat wijst veeleer op experimenteergedrag. Het gaat meestal nog niet over regelmatige rokers. Maar het betekent dus wellicht dat voor die groep roken uitproberen zeer aantrekkelijk blijft. We zien ook dat de thuisomgeving een enorme impact heeft. Als beide ouders roken, dan verdubbelt het laatstejaarsgebruik bij de leerlingen en is regelmatig roken zelfs vier keer hoger. Dus voorbeelden werken nog altijd.

Het Consortium Tabak gaat samen met het VAD verdere analyses uitvoeren op de beschikbare gegevens en de verbanden tussen roken en de e-sigaret verder doorgronden. Gezien de huidige evoluties zal ik bij mijn collega's van de andere regio's aandringen op het uitvoeren van de acties die we overeengekomen zijn in het inter-federale tabaksplan, meer bepaald de acties rond het verbieden van e-sigaretwegwerpmoedellen, het verbod op nicotinezakjes en het uitbreiden van het rookverbod.

Dan kom ik bij de vragen rond alcohol, collega's. De stijgende cijfers voor risicovolle drinkpatronen gaan in tegen de globale trend die aangeeft dat jongeren minder alcohol drinken. We leren daaruit dat een deel van de jongeren niet bereikt wordt door de huidige preventiemethodieken of dat zij er niet voor openstaan. Belangrijk daarbij is dat we die jongeren en de context waarbinnen zij alcohol drinken, beter leren kennen. De leerstoel alcohol aan de Universiteit Antwerpen kan daarbij belangrijke informatie aanleveren, aangezien zij data verzamelen over de minderjarigen die met alcoholintoxicatie op spoed terechtkomen. Wat de alcoholpolikliniek betreft, verwijs ik naar mijn eerdere toelichting in de commissie bij vraag om uitleg 1548 van collega De Reuse over de opstart van de alcoholpolikliniek in Antwerpen.

Belangrijk is dat we voor die groep van moeilijk te bereiken jongeren een selectieve preventiestrategie opzetten. Ik geef een aantal voorbeelden. Er is het pakket 'Samen Op Stap' van het VAD naar aanleiding van de honderddagenviering, maar het materiaal kan ook breder gebruikt worden. Er is de brochure alcoholpreventie 'Drink drank dronk' van de Druglijn. Die is duidelijk gericht op jongeren die al alcohol drinken en waarschuwt voor bingedrinken. Er is een VAD-brochure 'Zot op kamp' voor jeugdbewegingen. En er is het ATTENT-kwaliteitslabel om jeugdhuizen te ondersteunen bij het opmaken van een alcohol- en drugbeleid.

En ten slotte is er de zeer gewaardeerde methodiek 'Als kleine kinderen groot worden'. Ouders zijn, zoals ik al zei, de belangrijkste vertrouwenspersoon van jongeren. Uit deze leerlingenbevraging blijkt dat de meeste leerlingen die met iemand zouden praten over alcohol en drugs, daarmee naar hun ouders zouden gaan. Dat gaat om 68 procent.

Collega De Rudder, de voorbije jaren trad de gemeenschapsgerichte aanpak voor preventie sterk op de voorgrond binnen preventie. Daarom werkte het VAD onder andere de methodiek 'Bijzonder Zonder' uit. Met dit concept kunnen lokale besturen aan de slag om jongeren tussen 15 en 17 jaar te sensibiliseren over cannabis. Bijzonder Zonder wil jongeren die geen cannabis gebruiken, bevestigen in hun keuze vanuit een positieve insteek, verwijzend naar de sociale norm: 'vier op vijf jongeren gebruiken nooit cannabis'. Een tiental gemeenten zijn al succesvol aan de slag gegaan met deze methodiek. Andere gemeenten kunnen hierop inschrijven en worden bij de uitwerking ondersteund door preventiewerkers.

De VAD-cijfers geven – eindelijk – een betrouwbaar, actueel en representatief beeld van het lachgasgebruik bij minderjarigen. Deze cijfers leren ons dat globaal gezien dit gebruik erg laag ligt. Dit wil niet zeggen dat er bij bepaalde groepen geen problematiek rond lachgasgebruik is. Het VAD geeft aan dat gezien de lage gebruikscijfers, de makkelijke beschikbaarheid en het 'veilige' imago betekenen dat een universele aanpak niet zinvol of zelfs contraproductief kan werken.

Selectieve preventie gericht op kwetsbare jongeren en jongeren die lachgas gebruiken, is wel aangewezen en daarvoor zijn verschillende materialen en methodieken van de VAD beschikbaar. In overleg met onder andere jeugdwelzijnswerkers, straathoekwerkers en outreachers wordt een aanpak op maat uitgewerkt, waarin zowel productinfo, hulpaanbod als risicobeperking aan bod kan komen. Er worden ook initiatieven voorzien naar de ouders van deze kwetsbare jongeren.

Wat wetgeving betreft, is er nu reeds een verbod op verkoop aan minderjarigen. We nemen vanuit Vlaanderen deel aan een interfederale werkgroep rond lachgas binnen de Algemene Cel Drugs (ACD), met het oog op het realiseren van een wetgevend initiatief om oneigenlijk gebruik van lachgas te verbieden.

Collega Vaneekhout, Vlaanderen zet in op verschillende initiatieven rond geestelijke gezondheidsbevordering en ook het VAD heeft enkele specifieke materialen rond het gebruik van psychofarmaca. Het sensibiliseren van ouders is de keuze die we hier maken. Bij jongeren in het secundair onderwijs is dit effectiever dan het informeren en sensibiliseren van de jongeren zelf over slaap- en kalmeringsmiddelen. Zo is psychoactieve medicatie toegevoegd aan de daarnet vernoemde methodiek voor ouderavonden 'Als kleine kinderen groot worden' om aandacht te hebben voor opvoeding rond medicatiegebruik. Zodra jongeren ouder worden en bijvoorbeeld gaan studeren, is het wel belangrijk om hen hierover zelf te informeren zodat ze weloverwogen keuzes kunnen maken.

De cijfers volgen op de corona-epidemie, waarvan we weten dat ze een heel zware impact had op het mentaal welzijn van jongeren. Daarom benadrukt het VAD hoe belangrijk het is om bij slaapproblemen of mentale problemen bij jongeren in te zetten op niet-farmacologische alternatieven zoals bijvoorbeeld slaaphygiëne, het verhogen van de veerkracht of psychologische ondersteuning zodat men niet meteen naar een arts gaat.

Daarnaast moet het belang van het niet-farmacologische aanbod beter bekend worden bij de artsen. Zorg en Gezondheid zal deelnemen aan een werkgroep vanuit het Belgian Psychotropics Expert Platform met het oog op het lanceren van een campagne naar huisartsen, apothekers en psychologen om het adequaat gebruik van psychofarmaca te bevorderen.

Naast het gericht sensibiliseren en informeren van ouders en artsen is het belangrijk om blijvend de algemene bevolking te sensibiliseren over het belang van mentaal welzijn. Er wordt nog te vaak gedacht dat we steeds een farmaceutische oplossing nodig hebben.

Collega's, tot slot waren er ook nog enkele specifieke vragen over het recent goedgekeurde interfederale alcoholplan, waarbij het wel degelijk gaat over schadelijk alcoholgebruik. Door deze interfederale strategie en actieplan zetten de verschillende overheden hun schouders onder de gezamenlijke doelstelling om te werken rond schadelijk alcoholgebruik.

We blijven in Vlaanderen verder inzetten op het voeren van een preventiebeleid in verschillende settings in navolging van de Vlaamse Gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'. We werken daarvoor samen met partnerorganisatie VAD (alcohol, drugs, gamen, gokken en psychoactieve medicatie), de organisatie met terreinwerking 'De Sleutel' voor vormingen naar onderwijs, de Logo's (lokaal gezondheidsoverleg) voor de disseminatie van methodieken en ten slotte de ondersteuning bij de implementatie op het terrein door CGG-preventiewerkers.

Het huidige interfederale plan tegen schadelijk alcoholgebruik is het resultaat van een lang politiek traject – voor collega's die vinden dat het soms allemaal lang duurt, dit is er eentje om 'u' tegen te zeggen – waarbij consensus gezocht en – jubelt en juicht – gevonden werd tussen de verschillende standpunten.

Ik kom tot uw tweede vraag. In het interfederale alcoholplan is opgenomen dat de mogelijkheden om een zorgtraject alcoholverslaving voor jongvolwassenen uit te werken wordt onderzocht. De doelgroep van jongeren en jongvolwassenen is voor mij prioritair, omdat het de doelgroep is waarop we volop inzetten in het kader van de geestelijke gezondheidszorg. Ook het bevorderen van samenwerking tussen organisaties is een fundamentele beleidskeuze. De netwerken geestelijke gezondheidszorg

zullen hierin een cruciale rol spelen. Op initiatief van de federale overheid zullen we de komende periode inzetten op het concretiseren en uitwerken van deze actie uit het interfederale alcoholplan.

Uw tweede vraag ging over het vormingsaanbod. Er bestaat op dit moment al heel veel. Er is materiaal voor kinderen van ouders met een afhankelijkheidsprobleem (KOAP), zelfzorg voor kinderen en partners op GRIP en informatie voor KOAP en partners op www.druglijn.be.

In 2023 worden de noden onderzocht, zoals bijvoorbeeld de rol van de grootouders, collega Sintobin, en in 2024 wordt daarrond een methodiek ontwikkeld. Wij zullen samen met het VAD bekijken hoe we de beroepsbeoefenaars kunnen betrekken bij de uitwerking van het project gericht op de steunfiguren van kinderen van ouders met een afhankelijkheidsprobleem.

Voor de uitwerking van de acties binnen het interfederale plan doen wij een beroep op de gekende deskundige partners binnen het Vlaams preventie- en hulpverleningslandschap.

Ten slotte, collega Sintobin, voor de begeleiding bij alcoholverslaving zet het federale niveau vooral in op de huisartsen. Zij krijgen specifieke bijscholing en kunnen indien nodig gericht doorverwijzen naar specialisten of gespecialiseerde instellingen. Er is ook ondersteuning van een aantal organisaties die werken rond preventie. Er bestaat dus veel, maar ik erken wel dat niet alle mensen de stap willen of kunnen zetten. Via de huisarts zou je al ver moeten kunnen geraken.

En dan heb ik nog goed nieuws voor u, collega Sintobin. Het verplichte gratis water is niet weerhouden als actie. Het kan zijn dat er daartoe een oproep gebeurt, maar het is geen verplichting bij ons.

Dit was opnieuw een lang antwoord, maar jullie hadden ook uitbundig vragen gesteld, collega's.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord.

Ik wil kort op een aantal zaken ingaan. Ten eerste, zoals u aangeeft, is het vooral experimenteel gedrag bij de e-sigaret. Dat lezen we ook. 82 procent geeft aan dat het vooral uit nieuwsgierigheid is. Daarom is er nood aan een analyse van de link tussen het tabaksgebruik en nicotinegebruik. Als die resultaten er zijn, kunnen we bekijken op welke vlakken er moet worden ingespeeld.

We zien positieve evoluties wat het alcoholgebruik betreft, maar men geeft aan dat we nog meer moeten inzetten op een aantal preventiestrategieën om een aantal jongeren die we vandaag niet bereiken, ook te kunnen bereiken. Het VAD kan daar zeker verder op inzetten via alle acties die vandaag al zichtbaar zijn op het terrein en ook tot resultaten leiden.

Het VAD geeft aan dat er een maatschappelijke uitdaging is omdat het gebruik van de e-sigaret in stijgende lijn gaat. Het rookgedrag neemt niet af, maar de e-sigaret is vandaag een van de zes erkende rookstopmethoden. We moeten nagaan hoe we ervoor kunnen zorgen dat de e-sigaret onder controle blijft. Als het wordt aangehouden als een rookstopmethode, moeten we vermijden dat het voor sommigen die nog niet roken een nieuwe methode wordt om toch te gaan roken. Het VAD geeft aan dat dat zeker in de gaten moet worden gehouden en een uitdaging is.

Tot slot, ik was blij met de resultaten rond lachgas. In de media werd er op een aantal momenten uitvoerig weergegeven dat lachgas een groot probleem is,

zonder dat men daarbij veel cijfers gaf. Uit deze bevraging blijkt heel duidelijk dat dat gebruik zeer laag is, dat een algemene campagne geen zin heeft, zoals u al aangaf, en dat het vooral de bedoeling is om op maat te werken voor lachgas.

Ik ben zeer blij dat preventie werkt, maar het blijft natuurlijk een uitdaging waaraan we verder moeten blijven werken. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Vaneckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneckhout (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik sluit aan bij de laatste zinnen. Het is heel goed dat het werkt, maar het is inderdaad geen reden om minder ambitieus verder te doen want het zou heel snel opnieuw kunnen kantelen. In dat opzicht is de oplijsting die u maakt van alle initiatieven die er lopen en allerlei actoren die er in de samenleving mee bezig zijn heel goed. Een nog wat onderbelicht gedeelte – maar dat was ook geen deel van deze vraag en uiteraard ook niet van de bevraging – is het voorzien van tijdige hulpverlening op het moment dat problematisch gebruik het eerst aanvoeld wordt of in beeld komt, dat er dan snel genoeg geschakeld kan worden. Dat kan in de schoolomgeving zijn, in de vrijetijdsomgeving. Maar het gaat niet alleen over het bewust maken van ouders, maar ook het bewust maken van bijvoorbeeld sportcoaches, mensen in andere vrijetijdssectoren waar jongeren hun tijd doorbrengen. Ik denk dat het daar wel wat van belang is.

Twee, als het gaat over het sensibiliseren van de ouders, hoor ik heel graag dat daar ook nieuwe zaken aan toegevoegd worden zoals die slaapmiddelen, enzovoort, die daar toch een belangrijke rol in spelen. Ook rond alcohol is er nog heel veel werk want we weten uit andere onderzoeken dat het problematisch alcoholgebruik minstens evenveel zit bij mensen van middelbare leeftijd, eerder dan bij jongeren, waar er inderdaad een dalende evolutie is. Bij mensen van middelbare leeftijd hangt er nog veel meer een soort sfeer rond dat dat allemaal niet schadelijk is. Ik wil daar niemand mee culpabiliseren. Het is een hele periode ook anders verteld, maar zowel de maatschappelijke impact als de gezondheidsimpact is heel duidelijk. Ik heb begrepen dat antikankerorganisaties zoals Kom op tegen Kanker daar ook mee aan de slag gaan om naast roken nu ook stilaan rond de impact van alcohol te gaan werken.

Afsluitend, wat betreft het interfederaal alcoholplan: de traagheid waarmee het tot stand gekomen is, toont ook nog altijd de complexe relatie die we als samenleving hebben met alcohol. Een commissie kan een start zijn om het gesprek daarover te voeren. We moeten daar toch nog altijd een aantal dingen over durven te bespreken. Ik ga eerlijk zijn wat betreft de verplichting om gratis water aan te bieden: het is onbegrijpelijk dat dat vandaag in 2023 met alle inzichten die we hebben, ook met de buitenlandse voorbeelden die er massaal zijn, blijkbaar nog altijd zo moeilijk is om gewoon in te voeren. Dat gaat over het feit dat je een heel duidelijk signaal geeft dat de alcoholconsumptie een stuk ingeperkt wordt doordat mensen naast een pintje ook iets anders drinken en dat je op die manier zorgt voor een veel betere omgang met alcohol. Het gebeurt in zoveel andere landen. De horeca is daar niet failliet van gegaan. In dat opzicht moeten we dat soort vreemde redeneringen ook niet gebruiken.

Los van het concrete voorstel, is het voor mij wel een toonbeeld voor het feit dat we als samenleving, ook als beleid, toch nog altijd een dubbele houding hebben rond de impact van alcohol op het leven. Dit is geen pleidooi voor een totaalverbod van alcohol, maar wel een pleidooi om daarover zonder te veel schroom een open gesprek durven te voeren dat zeker problematisch alcoholverbruik echt slecht is voor mensen, maar dat ook een basisalcoholverbruik een bepaalde gezondheidsimpact heeft. Ja, sorry, ook dat is de wetenschap. Mensen moeten daar vooral hun eigen afweging kunnen maken. Maar de afweging mag niet zijn dat dat is omdat

water te duur is op een fuif of op een andere plek, zoals ik – ik ga geen ideeën afnemen – daarnet bij de collega's van de N-VA hoorde als een voorbeeld.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Dat hoor ik graag, dat de N-VA een voorbeeld is.

Ik sluit aan bij wat collega Vaneekhout net allemaal over alcohol zei, ik ga het niet herhalen. Er zijn meerdere elementen. Ten eerste op het niveau van deze bevoegdheid, namelijk preventie: ik ben het er zeker mee eens dat preventie helpt. Preventie is iets heel belangrijks. Dat is echt nodig. Ik denk dat we ook op heel wat fronten zien dat er een dalende tendens is. Dat kunnen we alleen maar toejuichen. We kunnen ook alleen maar hopen dat de generatie die na ons komt, verstandiger en gezonder in het leven staat. Ik kijk naar niemand.

Ik wil wel een kanttekening maken, dat we niet te snel de conclusie mogen maken dat die daling van cannabisgebruik nu bestendig zou zijn. Het is misschien een te gemakkelijke conclusie. Ik denk vooral dat het dalende gebruik evenzeer het gevolg kan zijn van de lockdowns of dat er op dat moment moeilijker aan cannabis te geraken was. Als we een hiërarchie moeten maken van schadelijke stoffen, dan moet cannabisgebruik prioritair zijn in onze preventieaanpak.

Voor het overige deel ik zeker de analyse van het VAD, dat we bijzondere aandacht moeten hebben voor de e-sigaret en de kwalijke gevolgen daarvan.

Het gebruik van lachgas valt eigenlijk wel mee, maar ik denk dat vooral de combinatie van het gebruik van lachgas en autorijden bij jongeren echt wel zeer gevaarlijk is en dat er ook slachtoffers bij gevallen zijn. Dat mogen we zeker niet vergeten.

Voor de rest heb ik geen vragen meer. Voorzitter, u mag deze tussenkomst als mijn slotrepliek beschouwen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik heb een paar opmerkingen en bijkomende vragen, minister. Ik ben zelf ex-kettingroker, maar ben al een hele tijd gestopt. Ik ben trouwens op karakter gestopt. Dat kan ook, zonder allerlei stopmiddelen. Ik ben niet tegen maatregelen en preventie en zo, maar ik hoorde u wel spreken over een uitbreiding van het rookverbod. Ik weet niet wat u daar juist mee bedoelde.

Wat overmatig alcoholgebruik betreft, gaan de vragen in deze commissie voornamelijk over jongeren en de maatregelen ten aanzien van jongeren. Maar collega Vaneekhout is mij bijgetreden dat we moeten erkennen dat de problematiek bij ouderen ook nog altijd bestaat, en misschien meer en meer. Er zijn meer en meer eenzame mensen en mensen die in armoede leven. Het zijn vooral die mensen die dan naar de fles grijpen en die ook niet de nodige zorg krijgen of zelf niet kijken om de nodige zorg te krijgen. U zegt dat we naar de huisarts gaan. De huisarts schrijft misschien wel een pilletje voor of zal misschien wel verwijzen naar gespecialiseerde hulp, maar die is niet beschikbaar. Dat is toch wel een probleem. Ik hoop ook dat het interfederale alcoholplan geen dode letter blijft en dat er inderdaad op gewerkt wordt.

Wat alcoholgebruik bij jongeren betreft, wil ik er nog op wijzen dat er in iedere gemeente of stad diverse nachtwinkels zijn. Ik merk dat bij ons in Brugge. De min 16-jarigen gaan uit en gaan zich eerst bevoorraden in een nachtwinkel om zware dranken te kopen. Voordat ze op café gaan, zijn ze eigenlijk al van de kaart. Bij ons is er nu wel verhoogd politietoezicht. Dat wordt eigenlijk wel strikt opgevolgd. Uitbaters van nachtwinkels worden ook gestraft als ze betrap worden op het

verkopen van alcohol aan jongeren. Misschien kunt u aan de lokale besturen een extra inspanning vragen om alcoholmisbruik te voorkomen.

Ik ga niet akkoord wat betreft gratis water. Ik heb niets tegen water, maar ik denk dat dat wel een economische impact heeft. Bovendien, collega Vaneeckhout, heeft dat voor de horeca zelf ook een praktisch probleem. Ik nodig u uit om met mij op een zaterdag- of zondagnamiddag bij mooi weer op een terras te gaan zitten op de markt in Brugge. Dan zult u zien dat dat praktisch eigenlijk niet haalbaar is. Ik weet dat dat maar een detail is, maar soms moet er eens wat meer over nagedacht worden in plaats van direct zulke zaken te gaan lanceren.

Vanuit de sector was er ook de opmerking dat in alle onderzoeken en bevragingen en zo meer nooit rekening wordt gehouden met het alcoholgehalte. Er wordt altijd gesproken over alcohol. Maar je hebt natuurlijk alcohol en alcohol. Daar wordt nooit aandacht aan besteed. De vraag vanuit de sector is om daar toch eens over na te denken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Ik begin bij het gratis water. Je hebt collega Vaneeckhout, die zegt dat dat eigenlijk het minste is. Je hebt collega Sintobin, die zegt dat dat niet waar is. Wel, in dat plan is het niet opgenomen als een verplichting, maar wel als een aanbeveling. Dat betekent, collega's, dat de horecabedrijven die dat willen, zich daar ook op kunnen profileren. Ik denk dat dat een elegante oplossing is om door die zaken heen te raken. Het klopt wel dat niets gratis is. Ook kraantjeswater is niet gratis. Ik vind het wel aangenaam, moet ik eerlijk bekennen. Er zijn ook al restaurants die zich daarop profileren. Als je sowieso water op tafel staan hebt, ga je dat gemakkelijker drinken. Je kunt het bestellen, maar als het er sowieso bij geleverd wordt, drink je daar wat mij betreft gemakkelijker van. Maar dat is een persoonlijke noot, geen beleidsaanbeveling.

Ik dank iedereen voor de beschouwingen. Er had nog iemand iets gezegd over het cannabisgebruik. Het is net daarom dat we een jaarlijkse leerlingenbevraging doen, om dat zeer goed te monitoren. Ik vind dat we met het plan wel stapjes vooruit zetten qua sensibilisering.

Collega Sintobin, u had een heel concrete vraag over het rookverbod. Ik heb even mijn notities genomen. Ik had het over de acties die in het plan staan rond het verbieden van de wegwerpmoedellen van de e-sigaret, het verbod op nicotinezakjes en het uitbreiden van het rookverbod. Dat gaat bijvoorbeeld over wat nu recent goedgekeurd is rond de speelpleinen, waar veel kleine kindjes zijn. Het is dus geen algemeen rookverbod. Het gaat over maatregelen op maat van bepaalde situaties.

Wordt vervolgd. Heel veel vragen gingen natuurlijk over de leerlingenbevraging, vandaar dat ik daar heel veel aandacht aan besteed heb, maar ik onderschrijf absoluut de laatste vaststellingen die hier gedaan zijn over problematisch drinkgedrag. Dat was trouwens mijn eerste opmerking, dat de jongeren het beter doen dan mijn generatie, om het cru te zeggen. Mijn generatie doet het niet goed. Onze generatie. *(Opmerkingen. Gelach)*

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Als kort besluit kunnen we zeggen dat preventie belangrijk is en blijft. Ik wil ook nog aanvullen in verband met het gratis water. Ik denk dat de lokale besturen daar ook wel een verantwoordelijkheid in kunnen nemen. Wij geven als gemeente bijvoorbeeld subsidies aan jeugdverenigingen die fuiven organiseren en gratis water en niet-alcoholische dranken aanbieden. Wij hebben daar een reglement voor opgemaakt en er subsidies aan gekoppeld. Dat

werkt, bij de jeugdverenigingen. Ik denk dat de lokale besturen daar ook al heel wat inspanningen voor leveren.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik denk inderdaad dat lokale besturen daar ondersteuning kunnen bieden. Aangezien we eventjes uitweiden over gratis water: ook in Anzegem hebben we fuiven die subsidies krijgen. We vragen zelfs dat ze dat doen.

Collega Sintobin, het zal misschien niet zo snel gebeuren, maar als we toch ooit samen op een terras in Frankrijk, Portugal of het Verenigd Koninkrijk zouden belanden, dan zult u zien dat daar ook horeca bestaat, en dat die niet allemaal failliet zijn gegaan omdat de marges blijkbaar te klein worden. Ik geloof echt wel dat een rendabele horeca mogelijk is, die een kan water op iedere tafel zet op het ogenblik dat mensen aan een tafel aanschuiven.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik wil enkel nog ingaan op het laatste punt: de uitbreiding van het rookverbod, zoals op speelpleinen bijvoorbeeld, daar ben ik voorstander van, maar er is natuurlijk ook het probleem van de handhaving. Je kunt van alles verbieden, maar als het niet gehandhaafd wordt, dan blijft het probleem bestaan. Maar ik ben er toch voorstander van. En ook van water.

Maar natuurlijk, we zitten met een droogteproblematiek, dus als er te veel gratis water wordt geserveerd ... (*gelach*)

.. dan wordt het wel een probleem (*Opmerkingen*)

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van de grote gezinsenquête van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 2070 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vaststellingen uit de gezinsenquête van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 2072 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van de gezinsenquête van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 2078 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van de gezinsenquête – 2097 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Freya Saeys

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Uit de grote gezinsenquête die het voorjaar van 2021 werd afgenomen bij meer dan drieduizend ouders blijkt dat de meeste

kinderen in Vlaanderen het goed maken, maar toch iets minder goed dan voor corona. Zeven op de tien geven aan geen of slechts kleine moeilijkheden te ervaren, tegelijk geeft een kleine helft van de ouders aan dat het minder goed gaat met hun kinderen dan bij de vorige gezinsenquête, vijf jaar eerder.

Uit het onderzoek blijkt dat het gaat om emotionele problemen en hyperactiviteit bij de allerjongsten, en faalangst, onzekerheid en een laag zelfbeeld bij kinderen vanaf de lagereschoolleeftijd. Ook is er een grote bezorgdheid van heel wat ouders over het hoge schermgebruik en het gamegedrag van hun kinderen.

Er werd niet enkel gepeild naar het welbevinden van kinderen en de evolutie in dat welbevinden, maar ook naar dat van de ouders. De meeste ouders noemen het ouderschap verrijkend, en negen op de tien geven aan goed in staat te zijn om voor hun kinderen te zorgen. Een derde geeft echter aan dat het moeilijker is dan verwacht en, niet te vergeten, een op de tien lijkt zichzelf niet langer in staat te vinden om dat goed te doen.

Een kwart van de ouders geeft aan fysiek en emotioneel uitgeput te zijn door het ouderschap en men linkt dat dan aan allerlei gegevens zoals dat men bijvoorbeeld weinig tijd overhoudt met de partner of dat de opvoeding van de kinderen spanning in de relatie creëert. Ouders geven ook vrij vaak een gevoel van onmacht en spijt aan.

Een flink aantal van die ouders zoekt ooit al hulp, maar stootte daarbij geregeld op belangrijke wachtlijsten. De onderzoekers pleiten voor meer laagdrempelige alternatieven, zoals ontmoetingsplaatsen voor ouders waar ze steun en advies kunnen krijgen.

Minister, op welke manier wilt u graag de ondersteuning van ouders in de opvoeding van hun kinderen verbeteren?

Een kwart van de ouders is emotioneel en fysiek uitgeput. Hoe wilt u hen ondersteunen en veerkrachtiger maken?

Hoe staat u tegenover het idee om ontmoetingsplaatsen voor ouders te faciliteren?

Hoe wilt u preventief, boven op wat er al gebeurt, te werk gaan om die emotionele problemen van kinderen en jongeren verder te tackelen?

– Stefaan Sintobin treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het goede nieuws is dat negen op de tien ouders vinden dat ze goed in staat zijn om voor hun kinderen te zorgen. Ze vinden het ouderschap een verrijking.

Een derde van de ouders geeft aan dat het ouderschap moeilijker is dan gedacht. Ze hebben het gevoel hun kinderen niet altijd goed in de hand te hebben. Een kwart zegt dat de opvoeding van hun kinderen hen emotioneel uitput. Een vijfde ervaart fysieke uitputting. Vorige legislatuur heb ik al een vraag gesteld over de parentale burn-out. Veel ouders ervaren moeilijkheden met het consequent zijn en grenzen stellen, bij het juist beantwoorden van de vragen en de noden van de kinderen en het ondersteunen van hun kinderen.

Zorgwekkender is dat de helft van de ouders vindt dat het minder goed gaat met hun kind. Bij kleuters wijst men op emotionele problemen, hyperactiviteit, driftbuien en faalangst. Die emotionele problemen melden ouders ook bij hun kinderen in de lagere en middelbare school. Vanaf de lagere school is er ook sprake van een laag zelfbeeld. Ten slotte baart ook het hoge internetgebruik en het gamegedrag ouders zorgen.

Tegelijk moeten we vaststellen dat twee op de drie jongeren meer dan twaalf maanden moeten wachten vooraleer ze een beroep kunnen doen op professionele psychische hulp. De Vlaamse Jeugdraad stelt vast dat jongeren zelf moeilijk kunnen inschatten wanneer een mentale dip problematisch wordt en vraagt dus meer aandacht voor vroegdetectie én preventie.

Minister, het regeerakkoord had aandacht voor preventie en vroeg op basis van wetenschappelijk onderzoek een methodiek te ontwikkelen voor de introductie van stressbeheersing vanaf de kleuterklas. Wat is de stand van zaken van dat onderzoek?

Wordt in samenwerking met de minister van Onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) onderzocht waar dat laag zelfbeeld bij kinderen – en dan in het bijzonder bij meisjes – vandaan komt en hoe hieraan kan worden gewerkt?

Wordt in samenwerking met de minister van Onderwijs en de CLB's onderzocht waar de vele emotionele problemen vandaan komen die zich voordoen bij kinderen vanaf de kleuterklas tot in het secundair onderwijs en hoe men daaraan kan remediëren? In Finland wordt in het onderwijs aandacht besteed aan emotionele vaardigheden.

De Huizen van het Kind hebben als opdracht om zaken als opvoedingsondersteuning binnen het bereik van ouders te brengen. Werd al onderzocht in welke mate zij daar ook in slagen?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, ik beperk me tot mijn vragen, de collega's hebben de situatie al toegelicht.

Hoe evalueert u de resultaten van deze gezinsenquête?

Hoe kijkt u naar de betrouwbaarheid van de resultaten inzake het mentale welzijn van kinderen, aangezien deze enquête werd afgenomen in volle coronaperiode?

Acht u het huidige beleid inzake ondersteuning van ouders voldoende? Gaat u in op de vraag van de onderzoekers om meer laagdrempelige initiatieven te voorzien, zoals ontmoetingsplaatsen voor ouders waar ze op elkaar kunnen steunen en adviezen kunnen uitwisselen? Welke stappen neemt u hiertoe?

Welke initiatieven neemt u nog naar aanleiding van deze gezinsenquête?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, mijn vraag gaat over hetzelfde thema. Ook ik beperk mij tot mijn vragen en sla de inleiding over.

Hoe reageert u op de resultaten van de gezinsenquête?

Ook voor ouders en aanstaande ouders is het belangrijk om een realistisch beeld te hebben van wat ouderschap inhoudt, met de positieve elementen, maar ook met de moeilijkheden die hier soms bij komen kijken. Hoe wordt er ingezet op een correcte beeldvorming over wat ouderschap inhoudt?

Hoe kan ervoor worden gezorgd dat ouders meer met elkaar in contact komen en door het delen van ervaringen en in het steun vinden bij elkaar worden gesterkt in het ouderschap?

Op welke manier kunnen moeilijkheden en uitdagingen die zich kunnen voordoen binnen het ouderschap, beter bespreekbaar worden gemaakt? Heel vaak situeert zich daar een knelpunt.

Zijn er andere onderzoeken die bevestigen dat jongeren en ook kleine kinderen het moeilijker hebben en meer problematieken vertonen met betrekking tot gedrag, sociaal gedrag en emoties?

Hoe kan daar eventueel sterker op worden ingespeeld?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel voor jullie uitbundige vragen, waarop natuurlijk een uitbundig antwoord van mezelf volgt.

De enquête is afgenomen in de periode maart-april 2021, nog volop in de coronaperiode. We kunnen de resultaten nu vergelijken met een eerdere bevraging in het voorjaar van 2016.

Globaal genomen kunnen we stellen dat we dankzij de enquête inzicht krijgen in waar ouders, kinderen en jongeren tijdens de coronapandemie op vastliepen. Daaruit kunnen we lessen trekken voor de toekomst.

De resultaten zijn betrouwbaar, de bevraging werd georganiseerd bij een voldoende grote toevalsteekproef uit het Rijksregister.

Jullie stelden vragen rond het ouderschap en de moeilijkheden en de ondersteuning van ouders in de opvoeding.

Eerst en vooral wil ik blijven inzetten op de uitgebreide initiatieven die er vandaag worden genomen.

Opgroeien besteedt vanaf de zwangerschap aandacht aan het aankomende ouderschap. In het startgesprek tijdens de zwangerschap wordt hier met aanstaande ouders actief op ingegaan. Op die manier kunnen verwachtingen worden getoetst en kunnen ouders zelf mee inschatten welke steun ze nodig hebben.

De kraamkaartjes van Kind en Gezin bijvoorbeeld geven ouders handvatten om mensen die hen omringen te betrekken bij het ouderschap. Die kaartjes zullen vanaf de lancering van het herwerkte Kindboekje in juni samen met het Kindboekje proactief worden bezorgd aan ouders bij het startgesprek dat meestal plaatsvindt op het einde van de zwangerschap.

Sinds 2019 maken verpleegkundigen, sociaal werkers en psychopedagogen deel uit van de lokale teams Kind en Gezin, zodat ouderschaps- en opvoedingsondersteuning voor jonge kinderen vanuit een multidisciplinaire bril kan worden bekeken.

Onze Huizen van het Kind zijn ondertussen een begrip in heel Vlaanderen en Brussel, dat weten jullie.

Vlaanderen heeft ook een beheersovereenkomst met de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg (VWVJ). Zij ondersteunen onder meer de CLB's in het kader van vroegdetectie in de eerste kleuterklas of bij 3-jarigen. Zoals ik al vaker heb gedaan, verwijs ik ook hier naar de SPARK36-methodiek (Signaleren van Problemen en Analyseren van Risico bij (opvoeden en ontwikkeling van) Kinderen).

Vroegdetectie is één zaak, maar daaraan gekoppeld heb ik aan de Koning Boudewijnstichting gevraagd om in het kader van het project 'Adverse Childhood Experiences' (ACEs) alle partners in de eerstelijnszones samen te brengen die effectief in een vroeg stadium ondersteuning kunnen bieden.

Dat zijn twee complementaire elementen om te proberen een vaak vicieuze cirkel te doorbreken door vroegdetectie bij al onze 3-jarigen te organiseren en door

samenwerking in de praktijk te realiseren bij deze kwetsbare populatie met meerdere ACEs. Met andere woorden: SPARK geeft ogen op de populatie en de eerste-lijnszones geven handen en voeten om beter met deze populatie om te gaan.

Collega Van den Bossche, u stelde een vraag over veerkracht. Het regeerakkoord van de Vlaamse Regering voorziet een uitbreidingsbeleid van perinatale mentale gezondheid in Vlaanderen.

In navolging hiervan is er op 16 december van vorig jaar een besluit van de Vlaamse Regering gekomen waarbij het Expertisecentrum Kraamzorg De Kraamvogel voor twee jaar een subsidie kreeg in vijf proeftuinen Huizen van het Kind. Het project beoogt onder meer dat ouders worden versterkt in hun ouderschap, een realistischer beeld hebben van de periode van zwangerschap tot pril ouderschap en de toegang kennen tot tijdige zorg en ondersteuning.

Ouders veerkrachtig maken, past ook helemaal binnen het beleid waar we met de gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' op willen inzetten.

De geluksdriehoek is zo'n methodiek waarbij je steun kunt vinden door herkenbare verhalen van collega-ouders te lezen of te weten kunt komen waar je hulp kunt krijgen.

Er waren ook vragen over de ontmoetingsplaatsen. Het organiseren van ontmoeting behoort tot de essentiële opdrachten van onze Huizen van het Kind. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de KOALA-projecten (Kind- en OuderActiviteiten voor Lokale Armoedebestrijding) en de inloopteams, maar ook heel wat Huizen van het Kind bieden spel- en ontmoetingsinitiatieven voor gezinnen met kinderen in de voor- en vroegschoolse periode. Er is opvoedingsondersteuning in groep door vrijwilligers en opvoedingsondersteuning in groep voor specifieke zorg.

Vooraf collega Schryvers vroeg naar de andere onderzoeken. De bevindingen uit de gezinsenquête sluiten aan bij twee andere studies die we kennen.

Een eerste studie is het Vlaamse luik van de International Survey on Children's Well-Being in 2021. Dat is een grootschalige internationale bevraging die het subjectief welbevinden van kinderen uit het vierde tot zesde leerjaar in kaart brengt. In 2021 werd een speciale post-coronabevraging georganiseerd die specifiek ingaat op de impact van COVID-19 bij jonge kinderen. In Vlaanderen werden hiervoor een kleine 2500 kinderen bevraged, via vijftig scholen. Uit die studie hebben we geleerd dat corona onmiskenbaar een erg grote impact heeft gehad op het algemene welbevinden van jonge kinderen.

Een tweede onderzoek is de online bevraging bij kinderen en jongeren van het Kinderrechtencommissariaat. Daarin peilden ze naar ervaringen en behoeften in coronatijd. 44.000 kinderen en jongeren namen deel aan de enquête. Uit de antwoorden bleek dat kinderen en jongeren meer last hadden van stress, verveling en eenzaamheid en thuis was er ook meer ruzie en geweld. Die twee studies tonen aan dat we veel meer moeten inzetten op de preventie van emotionele problemen.

Zoals ik al zei, starten we al heel vroeg met die preventie, via de psychosociale gezondheid van de baby en Kind en Gezin.

Daarnaast is er ook geïnvesteerd in een aanbod van eerstelijnspsychologen, er is 'één gezin – één plan' en voor de wat oudere kinderen zijn er de OverKopuizen enzovoort.

Onder andere collega Saeys stelde een vraag rond de methodieken. Ik verwees al naar het initiatief van de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg en de CLB's. Onlangs was er hierover een studiedag, en de getuigenissen van onder meer CLB's over deze methodiek waren zeer lovend en veelbelovend.

Een specifiek onderzoek rond stressbeheersing bij kleuters in het onderwijs vond niet plaats. Wel heeft De Sleutel een methodiek naar kleuters, genaamd 'Het gat in de haag', ontwikkeld en een specifiek webinar rond stress bij kleuters georganiseerd.

CLB's krijgen instrumenten om hen te ondersteunen bij de bevordering van het mentale welbevinden en de vroegdetectie van risicogedrag, zoals blended werken met NokNok en 'Gezond Leven? Check het even!', waarover we hier al vaak hebben gesproken.

Het programma blended werken met NokNok zal professionals, waaronder de CLB's, ondersteunen bij het werken aan het mentaal welbevinden van jongeren. De methodiek werd in 2022 uitgetest bij enkele CLB's en zal dit jaar verder worden geïmplementeerd.

'Gezond Leven? Check het even!' is een methodiek die bestaat uit een online vragenlijst. Die wordt afgenomen in kader van het systematisch consult bij leerlingen in het derde jaar secundair onderwijs. De leerlingen krijgen nadien een antwoord op maat, gericht op, ten eerste, het bevestigen van gezond gedrag, ten tweede, het informeren over mogelijke gedragsverandering of steun en, ten derde, de verdere begeleiding door CLB's als er een inschatting wordt gemaakt van een probleem. De methodiek werd vanaf 1 januari vorig jaar geïntroduceerd in de CLB-werking.

Daarnaast is er het online platform 'Geluk in de klas'. En specifiek rond het zelfbeeld – want dat was ook een van uw vragen – kan ik nog verwijzen naar 'Take Off 3' een lessenspakket van de Vlaamse Vereniging voor Geestelijke Gezondheid, Eetexpert vzw en Cera. Het pakket leert jongeren hoe ze hun eigenwaarde versterken, hun lichaam positief beleven en dus zichzelf durven te zijn.

Ook op de website van de partnerorganisatie Eetexpert kun je allerhande informatie terugvinden over een laag zelfbeeld. Eetexpert ontwikkelde samen met Lien Goossens een fiche rond het ondersteunen van een positief lichaamsbeeld en werkte ook ondersteuningsmaterialen voor leerkrachten uit.

We werken aan een positief zelfbeeld, en dat is ook belangrijk om problematisch gamen te voorkomen. Daarom neemt het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) dat zelfbeeld mee in zijn werking.

Ik heb u heel veel informatie gegeven, zodat u een overzicht hebt van alles wat we vandaag doen en dat we willen versterken om in te spelen op de resultaten van die gezinsenquête.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, zult u de projecten rond perinatale zorg met de nieuwe gelden breder toegankelijk maken, eventueel outreachend in meerdere delen van Vlaanderen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik sluit mij graag aan bij de vraag van mevrouw Van den Bossche.

Daarnaast heb ik nog een vraag over de methodieken. We zijn op studiereis geweest naar Finland. Wat men daar doet, is fantastisch. Al vanaf zeer jonge leeftijd besteedt men aandacht aan gevoelens, aan hoe om te gaan met problemen. Men heeft daar immers enorm hoge zelfmoordcijfers.

Het is zeer belangrijk dat we preventief werken, dat we daar al van in die kleuterklas mee aan de slag gaan. Er zijn verschillende initiatieven, zoals 'Relax in de klas', die enorm goede resultaten geven. Ook op de sfeer in de klas, de concentratie

en toekomstige gedragsproblemen heeft dat een zeer positief effect. Daarom wil ik benadrukken dat we daar in ons onderwijs echt veel meer aandacht voor moeten hebben. Ik wil u dan ook vragen om in overleg te gaan met de minister van Onderwijs om daar veel meer aandacht aan te besteden.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw heel uitgebreide antwoord.

Collega's, we moeten durven te benoemen dat we in een tijd leven waarin we alsmaar sneller willen en moeten gaan. Daardoor zijn werk, gezin en zorg steeds moeilijker te combineren.

Minister, u zei daarnet dat u de Huizen van het Kind erg zult versterken. Dat is een goede zaak, omdat ze op een laagdrempelige manier hulp bieden, onder andere in de vorm van opvoedingsadviezen of doorverwijzing naar deskundigen. Soms heb ik echter het gevoel dat die Huizen van het Kind niet zo bekend zijn. Op welke manier kunnen wij ze nog meer bekendmaken, zodat ouders de weg vinden naar deze ontmoetingsplaatsen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, ik dank u voor uw antwoord. De Huizen van het Kind hebben inderdaad een niet meer weg te denken plek gekregen, maar ik heb nog altijd het aanvoelen dat zij zich vooral richten tot heel jonge ouders en ouders met heel jonge kinderen. Hoe kan die ontmoeting ook meer worden gecreëerd voor ouders met kinderen die al wat ouder zijn of pubers? We zien uit de resultaten toch dat kinderen van die leeftijd vaak onder hoge druk staan. Ik denk zeker ook aan kwetsbare of alleenstaande ouders, voor wie het vaak nog veel moeilijker is om te praten over problemen die ze ondervinden bij het ouderschap of de druk die ze eventueel ondervinden bij kinderen.

Toen ik vanmorgen naar Brussel reed, hoorde ik op de radio een psychiater die werkzaam is bij een vertrouwenscentrum. Zij stelde dat soms ook andere instanties zien dat een relatie gespannen is of dat een gezin onder druk staat: ouders die overstuur de kinderopvang binnenkomen, die vaak te laat zijn en waarbij je voelt dat die combinatie moeilijk is, of een kind dat bepaalde signalen geeft. Hoe kunnen we vanuit bepaalde contexten – het onderwijs, via contact met uw collega voor Onderwijs, de CLB's – gemakkelijker signalen herkennen en mensen aanspreken om te vragen of het lukt met het ouderschap, waar er problemen zijn, waar ondersteuning nodig is en waar zij terecht kunnen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank jullie voor de aanvullingen.

Wat het perinatale aanbod betreft, bereidt Zorg en Gezondheid momenteel heel concrete projecten voor in de gespecialiseerde geestelijke gezondheid. Dat gebeurt in nauw overleg met de sector. We plannen dat op korte termijn: wat mij betreft, zouden we dat dit trimester nog willen doen.

Verder hoorde ik geen vragen, maar vooral opmerkingen en oproepen tot samenwerking met het onderwijs, waarop ik graag inga.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de evaluatie van het Vlaams actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid – 2089 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Een efficiënte en effectieve aanpak van dak- en thuisloosheid kan maar gerealiseerd worden door een goede afstemming van doelstellingen op het vlak van Welzijn en op het vlak van Wonen. Deze afstemming kreeg eind december 2020 vorm in het nieuwe actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid 2020-2024.

Het plan bevat acties met betrekking tot vier strategische doelstellingen: de preventie van uithuiszetting, het vermijden van dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen, de aanpak van chronische dak- en thuisloosheid en een geïntegreerd beleid met betrekking tot dak- en thuisloosheid. Wat het beleidsdomein Wonen betreft, slaan de acties voornamelijk op het ondersteunen van woonactoren en het verhogen van de toegankelijkheid en het uitbreiden van een betaalbaar en kwaliteitsvol woonaanbod. Wat het beleidsdomein Welzijn betreft, is het inzetten op preventieve woonbegeleiding en intersectorale samenwerking van cruciaal belang.

We zitten op dit moment voorbij de helft van de looptijd van het actieplan. Aangezien er vanuit het gemengd platform geen evaluatie gepland was, nam het overleg van de lokale en bovenlokale netwerken zelf het heft in handen en kwam het met een evaluatie.

Minister, hebt u reeds kennisgenomen van dit rapport?

Wat was de motivering om geen eigen evaluatie vanuit het gemengd platform te organiseren?

Hoe evalueert u de aanbevelingen en de bevindingen van de lokale en bovenlokale netwerken wat uw bevoegdheden betreft?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb kennis kunnen nemen van het rapport toen het online verscheen op de website van het steunpunt Mens en Samenleving (SAM vzw). Het Vlaams actieplan wordt gecoördineerd door mijn collega, minister Dalle, bevoegd voor de armoedebestrijding. Het is onder zijn bevoegdheid dat het gemengd platform wordt georganiseerd. Het platform komt twee keer per jaar samen en heeft de taak om het actieplan op te volgen. Tijdens elke bijeenkomst geven de bevoegde administraties een overzicht van de uitvoering van de diverse acties van het plan en wordt hierover in gesprek gegaan met de aanwezige middenveldorganisaties. De genoemde evaluatie door de bovenlokale netwerken zal ongetwijfeld bij een eerstvolgende bijeenkomst van het platform aan bod komen. Maar voor een meer gedetailleerde toelichting ter zake moet ik naar minister Dalle verwijzen.

Daarnaast is er in oktober 2022 een evaluatie van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) gemaakt. Het actieplan dak- en thuisloosheid maakt er deel van uit en het is in die zin daar mee in opgenomen.

De aanbevelingen zijn opgemaakt door één actor, zij het een belangrijke. Het rapport is nog niet besproken binnen het gemengd platform. De meeste aanbevelingen situeren zich op het niveau van de coördinatie. Ik heb het dan over de vraag om

het actieplan bekender en transparanter te maken, het versterken van de bovenlokale netwerken, de intersectorale samenwerking, enzovoort. Ik zal hierop reageren voor zover het relevant is voor mijn bevoegdheden.

Het plan is in eerste instantie een instrument om tot een onderling afgestemd beleid te komen tussen de beleidsdomeinen Welzijn, Wonen en Armoedebestrijding, eerder dan dat het de bedoeling is om heel sterk communicatief te zijn naar het werkveld.

Ik volg uiteraard de aanbeveling rond de bovenlokale netwerken op. De ondersteuning van die netwerken is al geruime tijd een opdracht van SAM vzw. In uitvoering van de actie in het actieplan dak- en thuisloosheid om de opstart van netwerken te faciliteren, is op mijn vraag sinds 2022 op dit vlak een taak voor de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) ingeschreven in het welzijnsconvenant.

Ik onderschrijf ook de aanbeveling rond intersectorale samenwerking. Die is absoluut noodzakelijk in een complexe problematiek als dak- en thuisloosheid.

De acties onder de doelstelling worden bijna integraal uitgevoerd en opgevolgd door Opgroeien.

Met betrekking tot de aanbeveling voor een structurele monitoring heeft mijn collega-minister Dalle aangegeven dat hij dit aspect zal inbrengen in de interministeriële conferentie (IMC) Maatschappelijke Integratie die hij dit jaar voorziet. Hij zal dat koppelen aan de actualisatie van het samenwerkingsakkoord inzake dak- en thuisloosheid dat dit jaar op de agenda van de IMC staat.

De zesde aanbeveling is gericht aan de minister van Wonen. Die gaat over betere huisvesting. Op het vlak van de bevindingen was ik enigszins verbaasd over de vaststelling dat de bovenlokale netwerken de strategische doelstelling rond de preventie van dakloosheid bij jongvolwassenen als het minst prioritair zien. Ik vind het jammer dat ook vandaag nog het belang van preventie van dak- en thuisloosheid niet gezien wordt door sommige actoren in het werkveld. Ik blijf ervan overtuigd dat goede preventie veel problemen op latere leeftijd kan vermijden. Ik heb u mijn persoonlijke sentimenten op dit ogenblik gegeven.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Inderdaad, dak- en thuisloosheid is zowel een welzijns- als een woonproblematiek en ook deels de bevoegdheid van minister Dalle. Ik heb, voor alle duidelijkheid, dezelfde vraag gesteld aan minister Diependaele. Ik zal hem donderdag ook bevragen wat betreft zijn bevoegdheden.

Wat betreft de oproep van het gemengd platform om meer intersectoraal samen te werken: ergens begrijp ik niet heel goed waar dat vandaan komt, want als ik in mijn eigen eerstelijnszone kijk – plus in Noord-Limburg hebben we ook een heel nauwe samenwerking met de OCMW's –, dan gebeurt dat wel. Ik zie dat er wel goed samengewerkt wordt en dat dat bij uitstek ook het platform is waar wij dergelijke dak- en thuisloosheidszaken of alleszins toch de strategie erachter kunnen bespreken en bepalen. Ziet u dat anders? Of verschilt dat gewoon tussen samenwerkingsverbanden?

Een punt waar ik het gemengd platform wel in volg, is dat het oproept om veel explicieter de gedifferentieerde aanpak voor de verschillende vormen van dak- en thuisloosheid in het actieplan in te schrijven. Voor mij hoeft dat niet midden in een lopend actieplan te gebeuren, maar dat kan gerust de volgende legislatuur, waarbij we deze oefening opnieuw moeten uitvoeren.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, ik vermoed dat de problematiek van dak- en thuisloosheid waarschijnlijk ook uitvoerig beschreven zal staan in de visienota Wonen-Welzijn waar we al enige tijd op wachten. Ik vroeg er onlangs nog naar. Deze commissie beloofde dat die eraan komt. Uit het globale rapport bleek ook dat een relatief groot aandeel van die personen een migratieachtergrond heeft. Elk jaar – we nemen de cijfers van het Belgische statistiekbureau (Statbel) erbij – komen er tussen de 25.000 tot dertigduizend migranten bij in Vlaanderen. Dat is een kleine stad. Met 182.436 gezinnen op een wachtlijst voor een sociale woning mag je dan natuurlijk nog zoveel voorstellen doen over Housing First, samenwerking tussen verschillende welzijnssectoren en woonactoren, woonbegeleiding, het is gewoon zo dat het onder die immense migratiedruk niet behapbaar blijft. En nee, dat was inderdaad zeker niet de enige vaststelling, maar we kunnen natuurlijk niet ontkennen dat zolang de migratiekraan open blijft, dweilen geen soelaas brengt.

Minister, we mogen niet wegstappen van deze problemen. Kunt u, net zoals minister van Wonen, minister Diependaele, bevestigen dat naast de druk van de gezinsverdunding – ook een heel grote druk op deze hele problematiek – de blijvende migratiedruk die op Wonen weegt, ook een zeer nefaste invloed heeft op de problematiek van dak- en thuisloosheid die Vlamingen, zowel jongeren, vrouwen als gezinnen, treft?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel voor de aanvullende opmerkingen. Eerst en vooral, collega Verheyen, we gaven al aan dat de aanbevelingen door één partner opgemaakt zijn. Onder meer de samenwerking op het platform zelf zal ook nog bediscussieerd worden. Wordt vervolgd, dus.

Zoals ik al zei, is minister Dalle de coördinator erboven. Er is nog wel een verschil. In die context wil ik ook reageren op de vraag van collega De Reuse. Ik heb over de huisvesting niks gezegd, omdat dat eigenlijk antwoorden zijn die door minister Diependaele gegeven moeten worden. Ik zal even navragen waar ons gezamenlijk plan zich op dit ogenblik bevindt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de lichte daling van de vaccinatiegraad bij kinderen en daaraan gekoppelde acties
– 2094 (2022-2023)**

**VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de lagere vaccinatiegraad bij baby's
– 2113 (2022-2023)**

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Voorzitter, minister, Vlaanderen behoort tot de beste leerlingen van de klas wat betreft de vaccinatie van kinderen. De media kopten echter de afgelopen dagen dat ouders hun kind minder laten vaccineren tegen polio, tetanus, mazelen en kinkhoest. Volgens de jongste cijfers van Opgroeien zou in het Vlaamse Gewest 'maar' 93 procent van de ouders hun kinderen laten vaccineren tegen deze ziektes. Dat is een kleine daling van 3 procent ten opzichte van 2017. Maar de gevreesde 'vaccinatiemoedigheid' na twee zware coronajaren blijft gelukkig uit.

Minister, u verklaart deze daling door de vertraagde registratie van de zorgverstrekkers in Vaccinnet. Daarnaast moet de Vlaamse overheid waakzaam blijven en gerichte informatie verstrekken aan de ouders via Kind en Gezin. De vaccins voor zuigelingen en kinderen zoals opgenomen in de vaccinatiekalender, zijn nog steeds noodzakelijk en nodig. Opflakkingen van mazelen, difterie en polio elders in de wereld bewijzen dat de zorg voor de allerkleinsten belangrijk blijft. Zo overleed vandaag in Nederland nog een jong kind ten gevolge van mazelen. Er komen eveneens campagnes naar zwangere vrouwen, die een belangrijke doelgroep zijn. Uit de laatste vaccinatiegraadstudie van 2022 blijkt dat we daar nog winst kunnen boeken, zeker op het vlak van griepvaccinaties.

Welke nieuwe, concrete acties of initiatieven zult u voorbereiden om meer zwangere vrouwen aan te zetten tot vaccineren? Ik had graag bij elke actie de motivering. Betreffende het respiratoir syncytieel virus (RSV) zou er goed nieuws zijn.

Voor het najaar staat er een gezondheidsconferentie vaccinatie gepland. Kunt u hier wat toelichting over verschaffen? Welke nieuwe gezondheidsdoelstellingen zullen opgenomen worden?

Voor de website Gezondheid en Wetenschap zou u onderzoeken of ze vanaf 2024 een structurele financiering kan krijgen. Is dit onderzoek al dan niet gestart? En tot welke resultaten is men gekomen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): In de eerste helft van 2022 koos 92,9 procent van de Vlaamse ouders voor de gratis vaccinatie tegen polio, difterie, tetanus, meningitis, kinkhoest en hepatitis B voor hun kind. In 2017 ging het nog om 95,6 procent. Ook bij de vaccinaties tegen mazelen, bof en rubella in het tweede levensjaar treedt een daling op.

U hebt verklaard dat u nog niet gealarmeerd bent. Het is correct dat er in Vlaanderen nog altijd een grote vaccinatiebereidheid is. Dat hebben we ook in de coronacrisis gezien. Maar enige alertheid is toch wel nodig. Als je naar de cijfers kijkt, zie je toch een gestage achteruitgang van de vaccinatiegraad, traag maar zeker.

Minister, wordt bij de ouders die de vaccinatie geweigerd hebben, gepeild naar de reden van weigering?

Zijn de weigerende ouders in te delen in bepaalde groepen die weigeren om eenzelfde reden?

Speelt de antivaxbeweging een rol in de dalende vaccinatiegraad bij baby's?

Welke acties neemt Kind en Gezin om de vroegere vaccinatiegraad weer te kunnen behalen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik denk niet dat er momenteel volledig nieuwe acties of initiatieven nodig zijn om meer zwangere vrouwen aan te zetten tot vaccineren. Tijdens de zwangerschap is het de bedoeling dat gynaecologen en huisartsen de vrouwen aanspreken over het belang van vaccinaties. Het feit dat 85 procent van de zwangere vrouwen zich tijdens de zwangerschap laat vaccineren tegen kinkhoest, is een duidelijk teken dat deze strategie werkt.

Daarnaast bezoeken medewerkers van Opgroeien de pas bevallen moeders kort na de geboorte, waarbij ze ook nog eens het belang van de tijdige vaccinatie van de baby beklemtonen bij de jonge moeders.

Collega's, de gezondheidsconferentie vaccinaties vindt plaats in januari 2024, iets later dan initieel voorzien. Vaccinatie is een erg belangrijk thema, dat me na aan het hart ligt, maar dat is ook zo met de impact van de omgeving op onze gezondheid. Dit najaar, 2023, vindt eerst de gezondheidsconferentie over milieugezondheidszorg plaats. In januari 2024 is er dan de gezondheidsconferentie vaccinaties. Het is belangrijk dat er toch enige tijd tussen beide gezondheidsconferenties wordt ingevoegd.

Voor de gezondheidsconferentie over vaccinaties zijn de inhoudelijke voorbereidingen volop bezig. Op de concrete inhoud kan ik op dit moment nog niet vooruitlopen. Wel wil ik al aanstippen dat een aantal aspecten rond vaccinatievertrouwen er zeker in aan bod zullen komen. Covid is daar heel belangrijk.

Op vrijdag 24 maart 2023 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn. Met dat decreet wordt een nieuw artikel 22/1 ingevoegd in het Eerstelijnsdecreet, op basis waarvan organisaties kunnen worden gesubsidieerd die evidencebased gezondheidsinformatie verstrekken aan burgers. Mits tijdige goedkeuring van de wijziging van het Eerstelijnsdecreet kan vanaf 1 januari 2024 het Belgisch Centrum voor Evidence-Based Medicine (CEBAM vzw) voor Gezondheid en Wetenschap worden gesubsidieerd op basis van het Eerstelijnsdecreet in plaats van het decreet houdende de uitgavenbegroting. Dat is een heel goede zaak.

Mevrouw Saeys, de vaccinatiegraad in Vlaanderen blijft nog steeds heel goed. We zien dat in de laatste Vlaamse vaccinatiegraadstudie van 2020 en ook in de gegevens van de vaccinaties die Opgroeien/Kind en Gezin zelf toedient. Bij de analyse die u in uw vraag aanhaalt, leek het alsof dat anders zou zijn voor de vaccinaties die huisartsen en kinderartsen toedienden. Dat zou zeer eigenaardig zijn, en bij nazicht bleek dan ook dat de in de analyse vastgestelde daling inderdaad vooral een 'technische' verklaring heeft, eerder dan dat het een reëel vaststaande daling betreft. Een en ander is te wijten aan een andere registratiewijze, waarbij Kind en Gezin bij de verwerking van extern toegediende vaccinaties niet altijd kan afleiden of het een eerste of volgende dosis betreft, en in de analyse dan die vaccinaties ten onrechte als niet toegediend beschouwt. Dat moet worden rechtgezet.

Wanneer ouders vaccinaties weigeren, lijkt het me evident dat de vaccinator peilt naar redenen voor deze weigering. Bij mijn weten zijn er momenteel geen nieuwe noch verklarende elementen vergeleken met de informatie van 2020.

Bij de weinige ouders die aangeven een of meer vaccinaties te weigeren, wordt bij Kind en Gezin niet systematisch geregistreerd wat de reden van weigering is. De artsen en verpleegkundigen gaan wel het gesprek aan met de ouder. Omdat het nog steeds een heel kleine groep betreft, kan geen detailindeling in bepaalde groepen van weigeraars gemaakt worden.

In welke mate de antivaxbeweging impact heeft op eventuele weigeringen voor vaccinatie, is ook voor het agentschap Zorg en Gezondheid niet duidelijk. Wegens het gebrek aan gegevens en het beperkte aantal kinderen waarvoor geweigerd wordt te vaccineren, kan ik hierover geen valide uitspraak doen.

Uit Europese studies blijkt dat het vertrouwen in vaccinaties in België nog steeds vrij groot is.

Aangezien er niet echt sprake is van een significante daling van de vaccinatiegraad, zijn hier geen concrete nieuwe acties gepland of nodig. Uiteraard blijft het een specifiek aandachtspunt om de ouders te blijven sensibiliseren en motiveren om het aanbevolen vaccinatieschema te volgen voor hun jonge kinderen, zoals dat al jaren gebeurt.

Opgroeien zal de vaccinatiegegevens uiteraard ook blijven monitoren. Opgroeien werkt momenteel mee aan de ontwikkeling van een e-learninginterventie in het

kader van het 'Vax-Trust project', een door de EU gefinancierd onderzoek naar vaccinatietwijfel bij ouders in zeven Europese landen, waaronder België. We gaan daar interessante informatie van krijgen.

Dit onderzoek gebeurt in samenwerking met vakwerkgroep Sociologie van de UGent en heeft als doel om zorgprofessionals te informeren over vaccinatietwijfel bij ouders en hun concrete tools mee te geven om hierover te communiceren. Deze module zal bij honderd zorgprofessionals in het voorjaar van 2023 uitgetest worden.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dank u, minister. Ik denk dat Gezondheid en Wetenschap een heel goede zaak is. Die mensen leveren heel toegankelijke informatie op een wetenschappelijk gebaseerde manier. Ze geven duidelijke informatie om twijfels weg te nemen over alle mogelijke gezondheidsaspecten. Zowel via de reguliere als de sociale media zijn ze zeer toegankelijk. Dat is goed nieuws.

We moeten beducht blijven en alles zeer goed verder opvolgen. We hebben nog altijd een hoge vaccinatiegraad, maar we moeten er blijven op inzetten. Het is niet omdat het verworven is dat het niet zeer snel kan kantelen. Het moet in de aandacht blijven. Via onze professionele zorgverstrekkers kan de overheid een goede campagne lanceren. Te veel campagnes kunnen een omgekeerd effect hebben, maar via ons professioneel kader moet dat lukken. We moeten de aandacht vestigen op activatie en registratie en de mensen blijven motiveren om vaccinatie in de preventieve gezondheidszorg als zeer belangrijk te zien.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Eerst en vooral: we hebben een goede vaccinatiegraad. We mogen daar heel fier op zijn. We hebben daar ook over gediscussieerd tijdens de coronacrisis. We merkten dat er veel meer scepsis was tegenover vaccinatie, we wilden absoluut voorkomen dat er veel minder zou worden gevaccineerd bij kinderen. We moeten dit blijven in het oog houden, we mogen niet verder achteruitgaan. Want er is iets, het gaat traag maar zeker.

Tijdens corona was de antivaxbeweging enorm actief, en nu nog steeds. Er waren zelfs artsen die valse briefjes schreven: mensen hadden zagezegd het vaccin gekregen. Inzake polio, het enige verplichte vaccin bij baby's, gebeurt dat ook. Dat is in mijn ogen zeer zorgwekkend. Ik roep u op om dit zeer aandachtig te volgen. Laat ons hopen dat het eenmalig is, maar we weten allemaal dat de antivaxbeweging zeer actief is om mensen te doen twifelen. Dat is zeer jammer: vaccinatie bij baby's en kleuters is echt, echt nodig.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We gaan dat opvolgen, collega's, absoluut.

U had geen extra vragen, wel opmerkingen. Dank u.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitbetaling van de gezinsbijslag – 2137 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Bij een scheiding voorziet de regelgeving dat ouders samen bepalen op welke rekening het basisbedrag van het groeipakket wordt gestort. Indien de ouders er niet uit geraken, dan kiest de jongste in leeftijd. Hiertegen kan bij de familierechtbank ook beroep worden aangetekend. De familierechtbank kan ook in het belang van het kind de verdeling van het basisbedrag opleggen.

Het probleem is dat vele ouders niet weten dat ze dit vonnis aan de uitbetalingsactor moeten bezorgen, waardoor het vonnis soms gedurende jaren niet leidt tot een aangepaste uitbetaling. Als het vonnis dan uiteindelijk wordt bezorgd, past de uitbetalingsactor het vonnis maar toe vanaf het moment dat het bezorgd is en laat hij ook eventuele terugvorderingen niet vallen, ook al zouden die terugvorderingen niet gerechtvaardigd zijn als het vonnis van bij aanvang was toegepast.

Advocaten stellen ook vast dat hun cliënten de briefwisseling die ze van het kinderbijslagfonds ontvangen, vaak niet begrijpen. Het is toch een opdracht van een overheid of van instellingen die namens de overheid een opdracht uitvoeren, om rechthebbenden op een begrijpelijke wijze te informeren, in casu over de rechten met betrekking tot het groeipakket.

Er zijn bij gescheiden ouders heel wat bedenkingen bij de wijze van uitbetaling van de uitkeringen van het groeipakket. Daarom werd in de resolutie over het gevolg dat wordt gegeven aan de evaluatie van het groeipakket, goedgekeurd in de plenaire vergadering van 14 juli 2021, in punt 3 gevraagd "gescheiden ouders te bevragen over hun wensen over de toepassing van de regeling met betrekking tot de begunstigde of begunstigden van het basisbedrag in het groeipakket, om tot een optimalisering van de regelgeving en uitbetaling te komen in het belang van de ouders en de kinderen, en ook rekening houdend met de mogelijke gevolgen van een wijziging voor de lopende dossiers".

Vandaar ook mijn vragen.

Hoe wilt u ervoor zorgen dat mensen op de hoogte worden gesteld van het feit dat zijzelf hun vonnis met betrekking tot de uitbetaling van het basisbedrag van het groeipakket aan de uitbetalingsactor moeten meedelen?

Bent u ook bereid om in overleg te gaan met de minister van Justitie om toe te laten dat vonnissen van de familierechtbank met betrekking tot de uitbetaling van de uitkeringen van het groeipakket zouden kunnen worden geconsulteerd door de uitbetalingsactoren, om zo te zorgen voor een automatische toekenning van de basisbedragen aan de juiste ouder?

Bent u bereid na te gaan in welke mate de brieven die uitbetalers aan rechthebbende ouders schrijven, begrijpelijk zijn voor iedereen?

Werden gescheiden ouders ondertussen bevraagd over hun wensen met betrekking tot de toepassing van de regeling van de begunstigde of begunstigden van het basisbedrag? Zo ja, wat was daarvan het resultaat? Zo nee, waarom is dat dan nog niet gebeurd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega.

Ik wil eerst en vooral garanderen, en daarvoor ook een pluimpje gooien naar de uitbetalers van het groeipakket, dat zij de mensen zo goed mogelijk proberen te informeren over de gevolgen van een feitelijke scheiding of een echtscheiding. Er zijn daartoe – we hebben die ook eens bekeken – een aantal brieven, die in de sector gebruikt worden en uitgestuurd worden op het moment dat mensen op een apart adres geregistreerd staan maar een gezamenlijk kind hebben. Daarin wordt

altijd, op een toch heel heldere wijze, vind ik, de aandacht gevestigd op de vonnissen waarvan u spreekt, met de uitdrukkelijke vraag om die ook te bezorgen. Elke brief eindigt ook steevast met een aanbod om contact op te nemen als er iets niet duidelijk is. Ik kan u zeker die sjablonen bezorgen. Dat is misschien nuttig, voor iedereen trouwens. Want dat zijn echt heel eenvoudige brieven. We kunnen die ook gewoon meegeven.

Ik moet wel erkennen dat de omstandigheden omtrent een scheiding problematisch kunnen zijn, maar dat heeft niets te maken met de brieven en de inhoud. En zowel de betrokkenen als de administratieve verwerking binnen het groeipakket zorgen soms echt wel voor uitdagingen. Enerzijds is er de administratieve realiteit van het Rijksregister, die op het ogenblik van de scheiding niet altijd de feitelijke realiteit van gezinnen onmiddellijk volgt. Dan is er nog de feitelijke realiteit binnen gezinnen, die bepaalde verwachtingen hebben die zich niet onmiddellijk weerspiegelen binnen het groeipakket. We moeten ook respect hebben voor de psychologie van die gezinnen bij een scheiding. Het is heel goed mogelijk dat zij door de uitbetaler omstandig zijn geïnformeerd, maar in de hele moeilijkheid van die scheiding die informatie uiteindelijk toch vergeten mee te nemen. Je hebt een actie van mensen nodig, dat gaat niet automatisch. Daaraan kan, zoals u terecht aanhaalt, verholpen worden door inspanningen op dat vlak vanuit Justitie.

Ik ben zeker bereid om met de minister van Justitie het gesprek aan te gaan over het automatisch ter beschikking stellen van vonnissen. Ook de andere afnemers zullen hierin geïnteresseerd zijn. Maar ik wil wel de aandacht vestigen op drie zaken. Er zal, ten eerste, extra aandacht moeten zijn om de mogelijkheden binnen het GDPR-kader (General Data Protection Regulation) te onderzoeken. Ten tweede, met het oog op dataminimalisatie is het van belang dat uitbetalers van het groeipakket enkel die vonnissen te zien krijgen die nuttige info bevatten met betrekking tot het groeipakket. Niet elk vonnis van de familiale rechtbank zal relevant zijn. Dat die mensen elk vonnis zouden moeten beginnen uit te pluizen om te kijken wat erin staat, is ook niet te doen. Drie, als er vonnissen digitaal ter beschikking kunnen worden gesteld, dan moeten we ook kijken welke gegevens de FOD Justitie beschikbaar kan stellen en in welk format. Dus: privacy en enkel dat wat nuttig is. Je kunt van Opgroeien ook niet de vuilnisbak maken waarin alles terecht komt en waar men het dan maar moet uitzoeken.

Ook dat zal voor uitdagingen zorgen, maar het moet ook mogelijk zijn om de informatie ter beschikking te laten stellen door Justitie. Ik ben zeker bereid om daarover in overleg te gaan. Als advocaten vaststellen dat communicatie te complex is, mogen zij via hun cliënten altijd aan de uitbetaler laten weten dat het te complex is. Daar heb ik ook geen problemen mee. In die sector zijn we ook voortdurend op zoek naar verbetermogelijkheden. Ik vind echt dat de mensen van het uitbetalingsagentschap daar hele grote inspanningen leveren.

De bevraging van de gescheiden ouders is niet gebeurd, omdat we met een enorme diversiteit zitten binnen gescheiden en samengestelde gezinnen. Ik verwijs naar de gezinsenquête, daar zult u dat ook kunnen lezen. Daarbovenop komt ook het feit dat de complexiteit van het oude systeem met rangen en groeperingen leidt tot een heel grote diversiteit aan implicaties. We hebben ook eens gekeken naar het jaarverslag van de Ombudsdienst, waaruit toch blijkt dat het geen wijdverspreide problematiek is, maar over een beperkt aantal situaties gaat.

De regeling in het groeipakket is zeer helder en ook eenduidig. Begunstigden kunnen ook in alle vrijheid samen afspraken maken in het belang van het kind, ofwel is er een duidelijke gerechtelijke uitspraak. Als ouders niet overeenkomen en er is geen vonnis, dan is de jongste de begunstigde. Dat is dan goed voor die jongste.

De defaultregeling kan klachten met zich meebrengen, maar er waren gelijklopende klachten met de bijslagtrekkende regeling. Dat was de regeling waarbij er standaard betaald werd aan de moeder, onder de algemene Kinderbijslagwet. Daar had men ook veel commentaar op. Ook daar vond de vader soms dat de moeder niet capabel was om de middelen te beheren. Dan was het ook de rechtbank die een uitspraak deed. Of een vader maakte gebruik van de federale uitzondering, waarbij een vader die het fiscale domicilie van de kinderen had, de kinderbijslag opeiste. Ook dat kon ingaan tegen afspraken.

Ik besef, collega Saeys, zeer goed dat mensen die scheiden, dat dat een hele grote chaos is. Ik vind het van belang dat de brieven van onze administratie helder en eenvoudig zijn. Als ik het grote aanbod aan brieven die we allemaal sturen, bekijk, dan vind ik dit eigenlijk brieven die bij het helderste type horen. Ik wil zeker met Justitie kijken of er bepaalde zaken geautomatiseerd ter beschikking gesteld kunnen worden, als u het dan met mij eens bent dat het enkel over de nuttige informatie zou kunnen gaan. Dat zou eigenlijk het gemakkelijkst zijn. Als we dat zouden kunnen realiseren, zou dat heel goed zijn.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Eerst en vooral, over de begrijpelijkheid van die brieven kan ik natuurlijk alleen maar dat melden waarover mensen mij aanspreken. Ik zou het wel goed vinden mocht dat toegevoegd worden.

Wat betreft automatische toekenning: ik denk dat dat, als dat echt mogelijk is, echt moet gebeuren. We moeten ervoor zorgen dat we zoveel mogelijk automatische rechtentoekenning hebben. Ik denk dat dat heel veel problemen zou kunnen verhelpen. We weten allemaal dat die regeling van begunstigde van het basisbedrag problemen gaf. Dat is toen in 2021 ook duidelijk uit de hoorzittingen gebleken. Als het over het groeipakket ging, kwam dat echt naar voren. Vandaar dat we dat toen ook in de resolutie opgenomen hebben, om juist bij ouders een bevraging te doen, vooral bij vechtscheidingen. Als je overeenkomt en je gaat uiteen, is dat allemaal geen probleem. Maar vaak ontstaan zulke zaken bij vechtscheidingen. Als we dat eenduidig, gemakkelijk automatisch zouden kunnen doen, denk ik dat er heel wat leed verholpen zou kunnen worden.

De voorzitter: Zet uw microfoon aan, mijnheer De Reuse.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): In het kader van de evaluatie van het groeipakket is dat inderdaad ook aan bod gekomen, want het is zo dat, als het over geld gaat binnen een echtscheiding, en zeker als het een conflictscheiding is, dat voor bijkomende problemen zorgt, los van alle problemen die er al zijn.

Nu, u raakte zeer lichtjes aan, collega Saeys, dat de advocaten melden dat die cliënten soms niet verstaan wat er in die brief van de uitbetalingsactoren staat. Minister, u zegt zelf dat men die zo helder mogelijk probeert op te stellen. Dat is ongetwijfeld zo, maar ik denk dat daar misschien ook een bijkomende taak ligt voor de desbetreffende raadsman of raadvrouw.

Mijn bijkomende vraag aan u, minister, is of er via het Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid (VUTG) niet in contact kan worden getreden met de Orde van Advocaten, om deze problematiek te duiden en te vragen of daar binnen de verplichte bijkomende vorming die advocaten dienen te volgen, een aandachtspunt van kan worden gemaakt, zodat deze problemen de wereld uit zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil dat zeker bekijken. Ik vind dat absoluut juist: dat is ook een taak voor de raadsliden.

Maar nog eens: voor mij, hoe eenvoudiger, hoe beter. Ik heb hier nu een brief waarin staat: "We zien dat er een wijziging is. We betalen aan jou verder uit, tenzij je een vonnis hebt dat anders beslist. Dan moet je dat snel aan ons bezorgen." Als dat natuurlijk niet bezorgd wordt ... Ik wil daar een taalkundige op zetten. Hoe eenvoudiger, hoe ... *(Opmerkingen van Immanuel De Reuse)*

Ja, maar ik heb al veel ervaring met brieven die de overheid stuurt en de leesbaarheid is ... *(Opmerkingen van Immanuel De Reuse)*

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Het probleem situeert zich daar: "We betalen aan u uit. Indien het anders is, laat het weten." Ja, diegene die het geld ontvangt in een echtscheiding – dat is het net –, die zegt: "Laat maar komen voorlopig." Dat is net het probleem.

Minister Hilde Crevits: Ja, maar anders moeten we het opschorten tot er gegevens zijn, en daar zou ook veel commentaar op komen. *(Opmerkingen van Immanuel De Reuse)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeyns aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de organisatie van buitenschoolse activiteiten voor kinderen
– 2172 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Saeyns heeft het woord.

Freya Saeyns (Open Vld): Minister, het decreet van 3 mei 2019 houdende de realisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten heeft tot doel een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten te realiseren via samenwerking tussen de relevante actoren op hun grondgebied. De regierol ligt bij de lokale besturen. Het decreet voorziet dat de subsidie voor het aanbod buitenschoolse opvang behouden blijft gedurende een overgangstermijn die loopt tot 31 december 2025. Het lokaal bestuur en de organisatoren kunnen een kortere overgangstermijn overeenkomen. Na afloop van die overgangstermijn krijgen de lokale besturen die een substantieel subsidieverlies lijden ten opzichte van de huidige subsidies die genoten worden door de organisatoren, een gedeeltelijke compensatie voor een periode van vier jaar. De bedoeling van de eerste overgangsperiode is dat lokale besturen samen met alle actoren die op hun grondgebied actief zijn, bekijken hoe zij kunnen komen tot een geïntegreerd aanbod en hoe zij dit financieel kunnen waarmaken.

Nu blijkt dat er nog heel wat lokale besturen zijn die nog niet rond dit thema werken. Blijkbaar zijn er heel wat lokale besturen die deze opdracht willen doorschuiven naar de volgende bestuursperiode, na de verkiezingen in 2024. Daardoor is er heel wat rechtsonzekerheid bij de huidige organisatoren van buitenschoolse opvang met betrekking tot hun voortbestaan, de financiële middelen die zij zullen ontvangen en hoe ze een kwalitatief aanbod kunnen bieden.

Het zou wenselijk zijn dat lokale besturen nu al deze hervorming met betrekking tot buitenschoolse activiteiten voorbereiden. Ik denk dan aan: een inschatting

maken van de gevolgen van het decreet voor hun gemeente of stad, pistes uittekenen die bewandeld kunnen worden voor het realiseren van een geïntegreerd aanbod, enzovoort. Zo kan het volgende bestuur op basis van deze voorbereidingen snel een beslissing nemen en zo rechtszekerheid bieden aan de organisatoren.

Vandaar ook mijn vragen.

Hoeveel lokale besturen zijn in overleg met de actoren die actief zijn op hun grondgebied om te komen tot dat geïntegreerd aanbod vanaf 2026? Faciliteert, informeert of stimuleert het agentschap Opgroeien de lokale besturen en de actoren hieromtrent?

Bent u bereid om samen met de minister van Binnenlands Bestuur lokale overheden te sensibiliseren om nu al minstens de nodige voorbereidingen te treffen en dus in dialoog te gaan met de actoren op het terrein?

Het decreet voorziet ook in de mogelijkheid voor het lokaal bestuur en de organisatoren om een kortere overgangperiode overeen te komen. Hoeveel lokale besturen hebben reeds geopteerd voor zo'n kortere overgangstermijn? Welke lokale besturen waren dit? Wat waren de elementen die maakten dat zij daarvoor opteerden? Kan hun werkwijze dienen als inspiratiebron voor de lokale overheden die het overleg nog moeten opstarten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega.

Het decreet houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming met buitenschoolse activiteiten is in werking sinds 1 januari 2021. Het ontwikkelen van een lokaal beleid maakt deel uit van de lokale meerjarenplanning. Opgroeien heeft op dit moment geen volledig beeld van welke lokale besturen in overleg zijn met de relevante actoren, maar wij ondersteunen de lokale besturen wel via drie kanalen.

Ten eerste is er algemene informatie. Op de website van Opgroeien werd een minisite over buitenschoolse opvang en activiteiten uitgebouwd, waarop lokale besturen onder andere het inspiratiekader 'Buitenschoolse opvang en activiteiten' kunnen terugvinden. Het inspiratiekader is een hulpmiddel voor lokale besturen en partners om te reflecteren over het lokale beleid over buitenschoolse opvang en activiteiten. Het biedt inspiratie met allerlei praktijkvoorbeelden om de kwaliteit van het lokale beleid, de samenwerking en het hele aanbod naar een hoger niveau te tillen.

Er is ook een nieuwsbrief van Opgroeien geweest op 23 mei 2022 waarin lokale besturen alle nodige informatie terugvinden en waarin heel duidelijk opgeroepen wordt om de overgangstermijn maximaal te benutten om een eigen beleid uit te bouwen.

Ten tweede is er dossiermatige opvolging. Lokale besturen kunnen bij Opgroeien terecht voor antwoorden op specifieke vragen over hun situatie.

Ten derde is er lokale samenwerking. Opgroeien legt proactief contact met lokale besturen. Ze worden actief gestimuleerd om in 2023 minimaal de stap te zetten naar het vormgeven van het lokale samenwerkingsverband en de opmaak van een omgevingsanalyse. Lokale besturen kunnen ook een ondersteuningstraject aangaan via de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) om die opstart te faciliteren.

Wat uw tweede vraag betreft: uiteraard zal ik in overleg gaan met de minister van Binnenlands Bestuur met het oog op het verder sensibiliseren van de lokale besturen. Het is een heel goede suggestie trouwens, maar we waren dat ook van plan.

Wat uw derde vraag betreft: vier lokale besturen hebben geopteerd voor een in-korting van de overgangstermijn, met name Kruisem, Stabroek, Temse en Zulte. Het gaat over lokale besturen die het initiatief buitenschoolse opvang op hun grondgebied al zelf organiseerden.

Best practices worden aangehaald op de website die ik daarnet al benoemde. Er wordt ook actief naar verwezen in de contacten tussen Opgroeien en de lokale besturen en in de trajecten van de VVSG.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw antwoord.

Ik denk dat het heel belangrijk is dat we die lokale besturen echt zoveel mogelijk informeren, sensibiliseren en aansporen om daar nu werk van te maken. Het zou heel jammer zijn, mochten zij op 1 januari 2026 plots voor voldongen feiten staan en organisatoren in de problemen zouden komen. Ik denk dat die rechtszekerheid verdienen en dat we moeten kijken dat de kwaliteit gewaarborgd kan blijven. Ik roep u dus echt op om ervoor te zorgen dat die lokale besturen hiermee aan de slag gaan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dat is waar. Dank u wel voor de suggestie. We volgen dat verder op. Ik denk dat die sensibilisering inderdaad zeer belangrijk zal zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het vervroegd uitwerken van het actieplan 'Vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg' – 2189 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, onlangs heeft Palliatieve Zorg Vlaanderen een noodkreet geslaakt. Het aantal patiënten voor palliatieve zorg neemt alsmaar toe. Daarnaast is het zo dat meer en meer mensen thuis willen sterven, maar dat maar een op de vijf effectief in zijn omgeving overlijdt.

U hebt zelf ook gecommuniceerd over het actieplan 'Vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg', waar ik uw voorganger ook al over geïnterpreteerd heb. Daarin werd een gefaseerde aanpak voorgesteld. Ik wil het daar met u over hebben, omdat u naar aanleiding van de persartikelen gecommuniceerd hebt dat u dat actieplan versneld zou willen uitvoeren.

Hoe staat het daarmee? Welke actiepunten zou u versneld willen uitvoeren? Welke snelle acties kunnen er gebeuren? Hoe wilt u reageren op de noodkreet van Palliatieve Zorg Vlaanderen? Kunt u extra middelen vrijmaken? Er werd eveneens opgemerkt dat palliatieve zorg te weinig aan bod zou komen in de opleiding. Hoe staat u daartegenover?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Sleurs, dank u wel voor de vraag. Dit is een zeer gevoelig en belangrijk thema. Op dit moment loopt het proces omtrent de visievorming met de sector palliatieve zorg en de belanghebbenden in de brede eerste lijn. Met die input zal in de tweede jaarhelft een actie- en transitieplan worden opgemaakt.

De totale duurtijd van het traject is één tot anderhalf jaar. Het traject is midden 2022 opgestart. We zijn dus nog wel even bezig. Aangezien er ingezet wordt op een iteratief en participatief traject, is er geen harde deadline opgelegd en is de oplevering van het actie- en transitieplan voor uiterlijk eind 2023.

Er zullen in dat actie- en transitieplan ook 'quick wins' worden geïdentificeerd en uitgewerkt. Dat zijn een aantal zaken die snel uitgewerkt kunnen worden en die ook snel doorgevoerd moeten worden. Ik kan daar nog geen voorafnames op doen, maar het gaat dus niet alleen over de lange termijn, maar ook over wat we snel kunnen doen.

Zolang het actie- en transitieplan nog niet bekend is, is het moeilijk om voorafnames te doen omtrent de middelen. Binnen het transitieplan zijn we wel aan het werken aan het efficiënter en effectiever inzetten van mensen en middelen, alsook aan het in kaart brengen van de noden. Dat moet ons helpen om een toekomstige inschatting van de middelen te maken.

De literatuur bevestigt dat er nood is aan zowel opleiding als sensibilisatie omtrent vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseindezorg, zowel voor de mensen als voor professionals. Ik erken absoluut dat die aspecten belangrijk zijn. We gaan in dat plan ook bekijken of we veeleer een dialoog met het kabinet Onderwijs, de onderwijssector of de patiëntenverenigingen moeten openen. Ik was ook op een rondetafel met mensen uit de sector en heb daar ook de noodkreten gehoord over het vechten voor voldoende aandacht in de opleiding. Er zijn al een aantal verpleegkundige opleidingen waar aandacht is voor palliatieve zorg. Bij andere is dat nog niet zo. Men heeft een eigen autonoom beleid daarin. Ik ben groot pleitbezorger van het meer prioritair brengen van palliatieve zorg tout court in Vlaanderen, ook in de woonzorgcentra, met palliatieve teams.

Er is nog veel werk aan de winkel. Ik ben in elk geval een medestander als het gaat over het geven van die rechtmatige plaats. Ik zou nu inderdaad graag dat actieplan afgewerkt krijgen, om de sector ook mee die prioriteiten te laten bepalen.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Het is inderdaad een zeer belangrijke prioriteit. Ik steun u volledig voor dat actieplan. Ik denk dat er ook nog zeer veel onwetendheid is, zowel bij professionelen als bij burgers, mensen die in een palliatief stadium zijn, maar het nog niet weten, en ook in woonzorgcentra.

Zoals u zelf zegt, zijn de noden hoog. De kennis is er nog niet voldoende. Palliatieve Zorg Vlaanderen doet fantastisch goed werk. Ik ben dus een grote medestander van u om daar aan de kar te trekken, zodat we dat op een zeer goede manier verder kunnen uitbouwen in Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, er is inderdaad nog veel ruimte voor verbetering bij palliatieve zorg. Het is dan ook jammer dat het actieplan zo lang op zich laat wachten. In het verleden kwam het burgerforum met aanbevelingen voor dat actieplan. We zien ook dat heel wat kwetsbare groepen de weg naar de palliatieve zorg niet vinden en dat er nog steeds een groot taboe over is. Ik ben van mening dat een Vlaams expertisecentrum voor palliatieve zorg een meerwaarde kan bieden om het stigma te doorbreken. Bovendien kan dat ook leiden tot een sterke informatiedeling over palliatieve zorg. Uw voorganger, minister Beke, zei reeds dat men er baat bij heeft om nog andere stemmen te horen, zoals expertisecentra en partners op het terrein.

Hoe staat u tegenover het idee om een Vlaams expertisecentrum voor palliatieve zorg op te richten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Sleurs, bedankt voor de steun. Zoals u weet, wil ik het actieplan in zijn globaliteit goedgekeurd krijgen, aangezien het ook om een hervorming van de sector gaat. Voor mij is het wel van belang dat de goede dingen die vandaag bestaan, ook bevestigd worden in wat ze kunnen. Dat vind ik enorm belangrijk.

De quick wins gaan we uit het actieplan distilleren. Voor mij is het van belang dat we die heel snel na het tot stand komen van het actieplan ook gaan uitvoeren. De andere acties gaan dan geleidelijk aan moeten worden uitgevoerd.

Collega Wouters, de aanbevelingen van het burgerforum worden meegenomen in het actieplan, alsook de mogelijke uitwerking van een expertisecentrum. Dat expertisecentrum zit er dus ook al in.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het jaarverslag 2022 van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding – 2213 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, collega's, mensen die aan zelfmoord denken en ook mensen in hun omgeving kunnen anoniem terecht bij de Zelfmoordlijn. In 2022 werden bij die Zelfmoordlijn 23.073 gesprekken gevoerd. De stijging van de voorgaande jaren zet zich daarmee duidelijk verder. Daarnaast werden er ook 14.426 oproepen doorgeschakeld naar Tele-Onthaal. Een uitbreiding van de hulplijn dringt zich nog steeds op.

Het merendeel van de oproepers neemt contact op voor zichzelf: 88 procent via de telefoon en 94,7 procent via de chat. Bovendien zijn er meer vrouwelijke dan mannelijke oproepers. Zelfmoordgedachten zijn vaak een complex samenspel van factoren. De grootste risicofactor omvat eenzaamheid. De grootste beschermende factor is dan weer het willen leven en de hoop op beterschap. Het is uiteraard belangrijk om op deze factoren in te spelen.

Minister, hoe evalueert u dit nieuwe jaarverslag?

Net zoals de voorgaande jaren bereikt de Zelfmoordlijn beduidend minder mannen. In het verleden is hieromtrent een campagne opgezet. Werd deze campagne als succesvol beschouwd en worden er hierrond nog specifieke acties opgezet?

In het nieuwe actieplan wordt er vooropgesteld oproepers actief op te volgen. Welke concrete initiatieven worden hieromtrent momenteel genomen?

Welke initiatieven neemt u om te zorgen voor een betere informatiedoorstroming tussen verschillende hulpverleningsorganisaties?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega.

Het Centrum ter Preventie van Zelfdoding (CPZ) is al jaren een belangrijke actor op het gebied van suïcidepreventie in Vlaanderen. Ook voor 2022 toont het

jaarverslag van het Centrum ter Preventie van Zelfdoding aan welk verschil de organisatie dag na dag maakt voor mensen die kampen met suïcidale gedachten en hun omgeving.

Het centrum wist de voorbije jaren een aantal stappen vooruit te zetten op het vlak van groei van het aantal vrijwilligers en uitbreiding van de openingsuren van de chat van de Zelfmoordlijn, waarmee een jongere doelgroep wordt bereikt dan via de telefoon. Maar we zien vandaag een zekere stabilisering van die groei. Ook het aantal telefoongesprekken blijft erg hoog. De doorschakelingen naar Tele-Onthaal tonen aan dat de nood het aanbod nog altijd overstijgt. De Zelfmoordlijn vormt hiermee een belangrijke aanvulling op de reguliere hulpverlening en kan drempelverlagend werken om mensen toe te leiden naar deze hulpverlening. Het Centrum ter Preventie van Zelfdoding staat vandaag dan ook voor de uitdaging om de Zelfmoordlijn verder te versterken en te consolideren.

Het aantal oproepen van mannen bij de Zelfmoordlijn ligt al heel wat jaren rond de 40 procent. Mannen zijn daarmee inderdaad ondervertegenwoordigd in vergelijking met hun aandeel in de bevolking en zeker in vergelijking met het aantal overlijdens als gevolg van zelfdoding. De campagne 'Kom Uit Je Kop', gericht op suïcidepreventie bij mannen, is ontwikkeld door het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) en in april 2022 online en via de papieren pers gelanceerd via diverse media en partners. De lancering kende een breed en groot bereik, met heel wat media-aandacht en ondersteuning door partners uit de gezondheidszorg, het werkveld en de vrije tijd.

Voorafgaand aan de lancering voerde VLESP een evaluatieonderzoek uit naar de effectiviteit van de online preventiecampagne gericht op mannen. Deze studie toont aan dat mannen zich aangesproken voelden door de 'Kom Uit Je Kop'-campagne en die positief evalueerden. Daarnaast tonen de resultaten dat het zien van de campagne samengaat met een toename in hulpzoekend gedrag bij zelfdodingsgedachten en een toename in openheid over emoties bij mannen met mentale klachten. De feedback uit de evaluatie is meegenomen vooraleer die in Vlaanderen gelanceerd werd. De 'Kom Uit Je Kop'-campagne is een duurzame campagne die door VLESP blijvend wordt geïmplementeerd. Dit jaar wordt in de maand november opnieuw een actiemaand gepland. VLESP zal de campagne opnieuw onder de aandacht brengen en samenwerking zoeken met actoren die meer mannen bereiken.

Ook in 2023 zal nieuwe content toegevoegd worden aan de website, bijvoorbeeld extra getuigenissen. De campagnefilmmpjes zullen opnieuw geboost worden met het oog op extra bereik. VLESP stelt een communicatiegids ter beschikking aan het brede netwerk dat de campagne mee uitdraagt. Gezien het belang van de doelgroep mannen heb ik aan VLESP gevraagd om in de eerste helft van 2023 verdere mogelijkheden voor nieuwe acties en methodieken te exploreren. Ik verwacht daar nu een voorstel.

Het derde Vlaams Actieplan Suïcidepreventie heeft een nieuwe actie opgenomen onder de noemer 'Zorgcontinuïteit en ketenzorg voor suïcidale personen vertrekkend vanuit de hulplijnen'. De Zelfmoordlijn zal samen met Tele-Onthaal het initiatief nemen om te kijken hoe een netwerk gevormd kan worden met reguliere zorgpartners waarnaar suïcidale oproepers vanuit de hulplijnen kunnen worden doorverwezen. Andere geïnteresseerde hulplijnen kunnen hier eventueel ook aan meewerken.

Het Centrum ter Preventie van Zelfdoding voorziet ook dit jaar de nodige voorbereidingen om van start te kunnen gaan met een pilootproject rond opvolgesprekken bij oproepers van de Zelfmoordlijn. Die voorbereidingen bestaan uit een literatuurstudie, het verzamelen van goede praktijkvoorbeelden en het uitwerken van een stappenplan. De rechtstreekse doorverwijzing vanuit de Zelfmoordlijn naar de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) wordt gecontinueerd en, in overleg met

de CGG's, gemonitord en geëvalueerd. Ook de bestaande rechtstreekse doorverwijzing naar het vertrouwenscentrum kindermishandeling (VK) wordt opgevolgd.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Dank u, minister, voor uw uitgebreid antwoord.

Het is ook fijn om te horen dat die campagne speciaal gericht naar de mannen een positieve invloed gehad heeft. Zo zien we maar dat campagnes toch heel vaak een meerwaarde hebben.

Graag wil ik toch nog even de aandacht vestigen op een groep die vaak vergeten wordt als het om zelfdoding gaat, namelijk onze ouderen. Er zijn heel weinig recente studies over ouderen en zelfdoding. Ook nu zien we in het jaarverslag bij de telefoonoproepen en de chatoproepen – dat laatste kan ik nog ergens begrijpen – heel weinig 70-plussers contact opnemen met de Zelfmoordlijn. We moeten ons dan ook durven af te vragen waarom dat zo is. Enkel zo kan er meer ingezet worden op het bereiken van deze doelgroep. In het nieuwe Vlaams Actieplan Suïcidepreventie wordt gefocust op het verder aanbieden en updaten van preventierichtlijnen voor verschillende sectoren of settings. Hieronder vallen ook de praktijkadviezen met betrekking tot suïcidepreventie bij ouderen.

Mijn bijkomende concrete vraag, minister: wanneer zal deze richtlijn geüpdatet worden en welke andere initiatieven neemt u nog om in te zetten op zelfmoordpreventie bij ouderen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel.

Ik ben nu aan het kijken of ik ... Wat was uw laatste vraag?

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Wanneer zal deze richtlijn geüpdatet worden en welke andere initiatieven neemt u nog om in te zetten op zelfmoordpreventie bij ouderen?

Minister Hilde Crevits: Oké, dat was even uit mijn hoofd ontsnapt.

Ouderen vormen een aparte doelgroep in het nieuwe actieplan, waardoor we eigenlijk ook aparte acties en strategieën gaan ontwikkelen. Maar de precieze timing daarvan ken ik niet. Dat moet ik opvragen bij mijn mensen.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Ik wil eigenlijk nog kort afsluiten met het richten van een woord van dank aan de honderden vrijwilligers uit heel Vlaanderen die elke dag opnieuw een luisterend oor bieden aan de mensen die er nood aan hebben. Preventie is belangrijk, maar ook een hele uitdaging voor onze hele samenleving, waaraan iedereen een steentje kan bijdragen door signalen op te vangen en vooral ook op een gepaste manier op die signalen te reageren. Daarom vinden ik en onze fractie de vormingen en lezingen op maat die het Centrum ter Preventie van Zelfdoding aan professionals, maar ook aan het brede publiek geeft, een serieuze meerwaarde om hierbij te helpen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpassingen aan de berekening voor het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood voor bewoners van woonzorgcentra
– 2123 (2022-2023)**

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Sinds 1 april 2023 krijgen zo'n 20.000 bewoners van woonzorgcentra automatisch een hoger zorgbudget voor ouderen met een zorgnood. Hiermee krijgt een voorstel dat op het einde van vorige legislatuur al werd gedaan vanuit onze fractie – ik herinner me de plenaire vergadering toen nog – en dat nadien ook werd opgenomen in het regeerakkoord, effectief uitvoering.

Nieuw is dat bewoners van woonzorgcentra met een laag inkomen automatisch in de hoogste categorieën 4 en 5 worden geplaatst. De inschaling gebeurt voor de meeste bewoners in categorie 4, waardoor zij kunnen rekenen op een zorgbudget van 556 euro per maand. Voor ouderen die een inkomensgarantie voor ouderen (IGO) hebben, zal de inschaling in categorie 5 gebeuren. Dat betekent voor hen een maandelijks zorgbudget van 683 euro. De aanpassing gebeurde automatisch voor wie al een zorgbudget had en betekent een gemiddelde vooruitgang van 125 euro per maand voor bijna 18.000 woonzorgbewoners en gemiddeld 214 euro extra voor de meest kwetsbare groep, goed voor 2400 bewoners. Wie al een zorgbudget categorie 5 heeft en naar een woonzorgcentrum verhuist, zal die inschaling ook behouden.

Minister, aanvankelijk zou deze aanpassing pas in 2024 worden doorgevoerd, maar er werd al sneller werk van gemaakt. Samen met de verhoging van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden tot 135 euro per maand zorgen u en Vlaanderen zo voor een betere betaalbaarheid van de woonzorgcentra voor de bewoners zelf. Daarnaast werden al heel wat maatregelen genomen naar de sector zelf, zoals de opheffing van het onderscheid tussen rob- (rustoord voor bejaarden) en rvt-plaatsen (rust- en verzorgingstehuis). We moeten natuurlijk naar de twee sporen kijken, namelijk enerzijds hoe we de woonzorgcentra zelf gaan ondersteunen en zorgen voor financiële leefbaarheid, en anderzijds hoe we zorgen voor de betaalbaarheid van de kosten voor de mensen die wonen in een woonzorgcentrum.

Ouderen met een lage financiële draagkracht die nog geen zorgbudget voor ouderen met een zorgnood ontvangen, kunnen vanaf 1 april een aanvraag indienen om zo ook hun recht op de nodige ondersteuning op te nemen.

Minister, kunt u meer toelichting geven bij de juiste impact van de maatregel met betrekking tot het zorgbudget voor ouderen met een zware zorgnood voor bewoners van woonzorgcentra? Hoe worden mensen die nog geen zorgbudget voor ouderen met een zorgnood ontvangen, bereikt met informatie hierover en geholpen met een mogelijke aanvraag? Hoe wordt ervoor gezorgd dat ouderen met een laag inkomen hun rechten op het zorgbudget voor ouderen met een zware zorgnood ook effectief uitputten? De aanpassing betekent een gevoelige verbetering van de betaalbaarheid van woonzorgcentra voor de financieel meest kwetsbare mensen en heeft hierdoor ongetwijfeld ook een impact op de tussenkomsten van de OCMW's alsook op de onderhoudsplicht van kinderen waarop de OCMW's zich beroepen wanneer ze tussenkomen. Het is moeilijk om daar een juist zicht op te krijgen. Hoe zal er worden opgevolgd welke impact de maatregel heeft op de tussenkomsten van de OCMW's en op het beroep dat zij doen op de onderhoudsplicht?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega. U hebt in uw inleiding en in uw vraag de impact van de maatregel al heel goed geschetst. Dat moet ik dus al niet meer uitleggen. Het is dus op 1 april al in werking getreden. Ik ben het echt met u eens dat dit de betaalbaarheid van de woonzorgcentra zal verhogen voor mensen met een laag inkomen. Het was ook nodig om de maatregel wat vroeger te laten ingaan, gelet op de inflatie.

Mijn administratie heeft over deze nieuwe maatregel gecommuniceerd naar alle partijen die de bewoner van het woonzorgcentrum hierover adequaat kunnen informeren en bijstaan. In februari is een nota met alle relevante informatie rondgestuurd naar de zorgkassen, de initiatiefnemers van woonzorgcentra, de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen en de OCMW's. Bijkomend heeft mijn administratie in februari en maart webinars voor deze diensten georganiseerd waarin het nieuw initiatief uitgebreid werd toegelicht. De nota en de webinars kunnen geraadpleegd en herbekeken worden via de website van het agentschap. Er is ook een folder beschikbaar.

Met deze informatie kunnen de diensten de bewoners van het woonzorgcentrum adequaat informeren. Zoals reeds vroeger het geval was, kunnen medewerkers van de diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen en de lokale besturen ook in naam van de zorgbehoevende een aanvraag indienen als zij menen dat de bewoner in aanmerking kan komen voor een zorgbudget voor ouderen met een zorgnood.

Ik denk dat we op deze manier de bewoners met een laag inkomen die nu nog geen zorgbudget ouderen hebben, zullen kunnen bereiken.

Ik kom tot uw laatste vraag. Het agentschap Zorg en Gezondheid heeft hier geen zicht op. Het Agentschap Binnenlands Bestuur is verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie inzake de organisatie en werking van lokale besturen, waaronder de gemeenten en de OCMW's. Ik zou u willen suggereren om hierover een vraag te stellen aan minister Somers. Ik heb die gegevens niet.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Ik denk dat het een heel belangrijke maatregel is. De bewoners van woonzorgcentra zijn allemaal zwaar zorgbehoevend, en dat onderscheid zoals dat in de thuiszorg bestaat, is voor hen natuurlijk niet aangewezen. Vandaar het voorstel dat we destijds hebben gedaan en dat ook is opgenomen in het regeerakkoord. Ik ben heel tevreden dat de invoering is vervroegd. Het zal er nu natuurlijk ook op aankomen om de effecten daarvan te monitoren en te zien dat wie er recht op heeft, dat ook krijgt. Het is immers wel een grote impact: elke maand gaat het over een bijkomend budget dat de factuur van het woonzorgcentrum beter betaalbaar maakt, maand na maand. Ik ben echt benieuwd welke impact dat heeft op de mate waarin de OCMW's worden aangesproken. Ik zal uw suggestie daarin opvolgen. Ik denk dat het moeilijk is om daar een zicht op te krijgen maar ik vind het toch wel belangrijk om de betaalbaarheid verder te blijven monitoren.

Ik heb verder geen bijkomende vragen.

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): Voorzitter, ik wil me graag aansluiten. Ik hoor de minister zeggen dat er proactief zal worden gecommuniceerd vanuit de zorgkassen naar de ouderen. Ik ben daar erg blij mee. Dat was eigenlijk mijn aanvullende vraag, maar ik heb het antwoord al gekregen.

Minister, in uw nota aan de Vlaamse Regering hebt u gezegd dat er een beperkte minderuitgave van 290.904 euro zal zijn wanneer het systeem op kruissnelheid draait. In 2023 zou die minderuitgave 218.178 euro zijn. Dat zou worden ingezet

in ruimere werkingskosten voor de Vlaamse sociale bescherming (VSB). Kunt u toelichten over welke werkingskosten het precies gaat?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Hoe ouder, hoe later op de avond, hoe meer specifieke vragen ik krijg. Collega Schryvers, wij monitoren wel de aantallen van de rechthebbenden. Daarover wordt gerapporteerd in het jaarverslag VSB.

Mevrouw Geerinckx, dat zal ik moeten opzoeken. We doen ons best om u dat schriftelijk te bezorgen. Mocht dat niet gebeuren, stelt u dan een schriftelijke vraag.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over vrouwelijke zedendelinquenten – 2263 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, minister, de laatste tijd zijn er verschillende schrijnende berichten gepasseerd. Recent werd een moeder uit Roeselare veroordeeld tot twaalf maanden voorwaardelijk voor herhaalde zedenfeiten met haar 5-jarig zoontje. De vader van het kind stapte in 2019 reeds naar de politie omdat er aanwijzingen waren dat zijn ex-partner het kind langdurig had misbruikt. Pas recent werd de moeder veroordeeld voor herhaalde aanranding, alsook opzettelijke slagen en verwondingen.

In het verleden stelde ik reeds een schriftelijke vraag over vrouwelijke geweldplegers. Het is immers een mythe dat enkel vaders incest zouden plegen. Binnen een intrafamiliale context van seksueel geweld zijn er ook vrouwelijke plegers. Dit komt echter veel minder in de openbaarheid en is ook lastiger op te merken dan bij vaders. De gevolgen zijn echter even ernstig. Bovendien is er bij vrouwelijke plegers vaker een voorgeschiedenis van trauma. Opmerkelijk is dat vrouwelijke plegers vaak werken met een mededader. Over de behandeling van vrouwelijke zedendelinquenten bestaat er momenteel echter nog zeer weinig onderzoek.

Minister, hoe evalueert u het huidige behandelaanbod voor vrouwelijke zedendelinquenten?

Bent u van mening dat er meer aandacht moet zijn voor vrouwelijke zedendelinquenten?

Over welke actuele cijfers beschikt Vlaanderen inzake het aantal vrouwelijke zedendelinquenten?

In het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld wordt er geen onderscheid gemaakt tussen vrouwelijke en mannelijke daders, hoewel deze profielen zeer verschillend zijn. Op welke wijze kan er dan worden gegarandeerd dat er ook voor vrouwelijke plegers voorzien wordt in een effectief behandelaanbod?

Zult u initiatieven nemen om meer onderzoek rond de behandeling van vrouwelijke zedendelinquenten te voeren? Zo ja, binnen welke termijn? Zo nee, waarom niet?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben van mening dat er aandacht moet zijn voor zedendelinquenten in het algemeen, zowel voor vrouwelijke als voor mannelijke zedendelinquenten. Daarom heb ik ook een onderzoek laten uitvoeren naar de optimalisatie van het huidige hulpverleningsaanbod aan de doelgroep van zedendelinquenten. Binnen het rapport ligt de focus op de groep van potentiële plegers die nog niet in contact kwamen met justitiële instanties en de ex-gedetineerde zedenplegers die vrijkomen zonder voorwaarden. De beleidsaanbevelingen uit dat onderzoek zullen ons toelaten concrete pistes uit te tekenen om een en ander te verbeteren.

Ondertussen lopen er al verschillende initiatieven, bestaande en nieuw opgestarte, voor deze doelgroep, waaronder een aantal, niet exhaustief, binnen mijn beleidsdomein. Ik noem er enkele. De centra algemeen welzijnswerk (CAW's) en de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) hebben een specifiek aanbod voor de doelgroep van zedendelinquenten. Mensen kunnen rond deze problematiek de 1712-hulplijn contacteren. Stop it Now! biedt ondersteuning aan mensen die zich zorgen maken over hun eigen seksuele gevoelens of gedrag naar minderjarigen en hun naasten. Binnen het Universitair Forensisch Centrum is een project lopende rond herstelgericht werken met de context van potentiële plegers van zedenmisdriven.

Ondanks bovenstaande initiatieven voor de doelgroep, blijft de vraag waarom een potentiële plegger of dader dan toch de stap niet zet naar hulpverlening. Ook dat is een element van onderzoek waarover ik al sprak.

Wanneer het gaat over cijfers, bestaat er geen eenduidig antwoord. Binnen de door mij gesubsidieerde voorzieningen wordt er gewerkt met een heel heterogene en diverse doelgroep, want dé zedendelinquent bestaat niet. Het gaat hier dan bijvoorbeeld over zedendelinquenten binnen het gezin of de familie, maar evenzeer over zedendelinquenten die hun slachtoffer niet kennen, over personen die zich vrijwillig aanmelden en nog geen strafbare feiten hebben gepleegd, over personen die wel al strafbare feiten hebben gepleegd en hiervoor in de gevangenis hebben gezeten. Vaak duikt het thema ook pas later in een begeleiding op, bijvoorbeeld als er voldoende vertrouwen is opgebouwd.

Voor de CAW's gaat dit bijvoorbeeld over cijfers inzake de begeleiding van de groep gedetineerden, zowel mannen als vrouwen, waarbij er dan thematisch aangegeven wordt welke thema's behandeld worden. Dit kan dan gaan over kindermishandeling, partnergeweld, ouder-kindrelatie, psychisch welbevinden, seksualiteit, enzovoort.

Binnen de CAW's zijn er ook HSD-teams (Hulpverlening aan Seksuele Delinquenten). Het gaat hier om teams die begeleiding aanbieden aan seksuele delinquenten buiten de gevangenis, ongeacht het statuut van deze persoon: vrijwillige aanmelding of een justitiële aanmelding. Het kan zowel om mannen als vrouwen gaan. De variabelen die geregistreerd worden, zijn onder andere: aantal aanmeldingen, aantal intakegesprekken, aantal nieuwe begeleidingen of behandelingen, aard van het seksueel probleemgedrag, enzovoort.

Binnen de CGG's worden zorgperiodes geregistreerd. 11 CGG's hebben een aanbod voor zedendelinquenten. Het aanbod staat open voor zowel mannen als vrouwen. Een zeer klein percentage van het totaal aantal zedendelinquenten, ongeveer 1,5 procent van het totaal aantal zorgperiodes, wordt ingezet voor de behandeling van vrouwelijke zedendelinquenten.

Ook binnen Stop it Now! zijn er cijfers beschikbaar, te consulteren in hun jaarverslag. Het gaat hier dan over aantal oproepen, aantal contacten, gekozen medium enzovoort.

Voor zover mij bekend, bestaan er in België geen genderspecifieke instrumenten en behandelstrategieën voor vrouwelijke zedendelinquenten. Het behoort tot de deskundigheid van de hulpverleners om hun begeleidings- en/of behandelingsaanbod af te

stemmen op de noden van hun cliënt, of het nu gaat om intrafamiliaal geweld of extrafamiliaal geweld, of het nu gaat om een potentiële pleger of een veroordeelde dader, of het nu gaat om een man of een vrouw. Een gedifferentieerde begeleiding of behandeling van potentiële plegers of daders lijkt zeer logisch, afgestemd op wie de pleger of dader is, de problematiek, het soort zedendelinquentie, het slachtoffer zelf, welke relatie er al bestond tussen slachtoffer en pleger of dader.

Binnen het werkveld wordt op dit moment gewerkt volgens het 'Risk Needs Responsibility'-model. Het risicoprincipe vereist dat de intensiteit van de behandeling aangepast is aan het recidiverisico van de pleger; het 'needs'-principe stelt dat de criminogene behoeftes van de plegers of daders moeten worden aangepakt en het responsiviteitsprincipe geeft aan dat de behandeling op dusdanige manier georganiseerd moet worden dat een pleger of dader zich ervoor openstelt.

Zodra het recente wetenschappelijke onderzoek, dat uitgevoerd werd door de UGent inzake de optimalisatie van het hulpverleningsaanbod voor de doelgroep van potentiële plegers en ex-gedetineerden is vrijgegeven, zal ik bekijken of en welke volgende stappen nodig zijn.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

We ronden het hier begrijpelijk op een snelle manier af, maar het kind in kwestie en vele andere kinderen die ten prooi vielen aan dergelijke daders, hebben voor de rest van hun leven te kampen met deze trauma's. Ze hebben trauma's door een vertrouwenspersoon, hun ouders, net diegenen die moeten zorgen voor het welzijn van het kind. De trauma's zijn niet te overzien.

Ik heb zelf nog geen kinderen, minister, maar ik kan me niet voorstellen dat zoiets zou gebeuren.

Uiteraard moet er, ongeacht het geslacht van de daders, aandacht zijn voor eenieder die dergelijke feiten pleegt. Het is echter wel een feit dat vrouwelijke zedendelinquenten die zedendelicten plegen een groep zijn die veel minder in criminologisch onderzoek voorkomt. Het is een groep die in criminologisch onderzoek zelfs wordt overgeslagen.

Vandaar dus toch wel mijn specifieke bijkomende vraag: welke initiatieven zult u nemen om die zedenfeiten, specifiek van een vrouwelijke pleger, sneller op te merken en zo ook sneller te kunnen ingrijpen?

Daarnaast wil ik nogmaals wijzen op hoe ongelooflijk belangrijk snelle detectie is, zeker bij zulke jonge kinderen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, ik dank u voor de aanvullende vraag.

Ik was al verrast toen u zei dat we dit snel afhandelen. Ik ben het met u volkomen eens dat een vraag om uitleg eigenlijk te beperkt is om de hele problematiek te bespreken. U stelt mij een vraag, ik antwoord op die vraag. Ik vind persoonlijk dat ik ruim mijn tijd heb genomen om op de vraag te antwoorden, want ik zag sommigen al fronsen.

Het proces van de dame die u noemt, zal zeker nog worden gevoerd. Ik heb daarnet ook al maatregelen opgesomd. Ik weet niet of we specifiek op geslacht moeten werken, maar het is voor mij vooral van belang dat we er aandacht voor hebben dat het bestaat en dat de signalen dus moeten worden opgepikt.

In de Kindreflex maken we geen echt onderscheid tussen mannelijke en vrouwelijke potentiële daders. Als een kind signalen uitstuurt, maakt dat niet uit. Het belangrijkste is dat we ons bewust zijn van het feit dat vrouwelijke zedendelinquenten evengoed kunnen voorkomen. We mogen niet met voorafnames in ons hoofd zitten als een kind een signaal geeft. Daar wordt ook op gewerkt.

U vraagt naar maatregelen. Ik wil echt de studie afwachten, omdat we dan een beter zicht op het geheel van de problematiek zullen hebben.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, het was zeker geen aanval op uw antwoord, dat zeer uitgebreid was. Helaas hebben we een zeer strenge voorzitter, die ons binnen de perken tracht te houden. Of het altijd lukt, daar zijn we nog niet uit.

Minister, of het nu gaat over mannelijke of vrouwelijke zedendelinquenten, ik ben er, in tegenstelling tot wat u net zei, wel van overtuigd dat er toch wel een verschil is in de manier waarop het wordt gedetecteerd. Het gaat steeds om een slachtoffer en het is altijd het slachtoffer te veel. Slachtoffers verdienen onze steun en onze hulp. Als Vlaams Belang zullen we u steeds steunen bij iedere stap die u zult zetten om de slachtoffers te helpen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.